

**Självständigt arbete, 15 Hp.
Kandidatexamen i folkhälsovetenskap
VT 2016**

”Det är här jag ska bygga mitt liv”
- En kvalitativ intervjustudie av flyktingars
subjektiva integration i Kristianstad
kommun

Michaela Folkesson och Nanette Nyström

Sektionen för hälsa och samhälle

Författare

Michaela Folkesson och Nanette Nyström

Titel

"Det är här jag ska bygga mitt liv"

-En kvalitativ intervjustudie av flyktingars subjektiva integration i Kristianstad kommun

Handledare

Oscar Andersson

Examinator

Petra Nilsson Lindström

Sammanfattning

Sveriges regering har tagit fram en integrationsproposition som har syftat till att arbeta från ett invandraperspektiv- till ett integrationsperspektiv. Propositionen har sin utgångspunkt i det mångkulturella Sverige om vuxit fram, och därmed ämnat hitta verktyg och faktorer viktiga i en integrationsprocess. Studien har haft för syfte att undersöka flyktingars subjektiva integration i Kristianstads kommun.

Studiens avsikt har varit, att genom kvalitativa intervjuer, identifiera faktorer som fördelaktiga- men även svåra i informanternas subjektiva integrationsprocess. Studien använder sig av Känsla av sammanhang och ett systemteoretiskt perspektiv som teoretiska utgångspunkter. Teorierna används i analysen, som en möjlig förståelse för de faktorer informanterna lyfter fram gällande den subjektiva integrationen. Resultatet för studien är att indikatorer för studiens informanters integration är; delaktighet, utanförskap och livschans. Det är samlade begrepp de har kopplat till sin egen integration. Känsla av sammanhang används sedan som en förståelse för informanterna, där den individuella upplevelsen av en känsla av sammanhang kan användas som en uppfattning för minoritetsgruppen. Det systemteoretiska perspektivet har använts för att se integration inte enbart som flyktingarnas egen process utan mer som ett sätt att se och förstå samhällssystemen i sig. Systemen i samhället kan verka främjande för alla individer om systemen är interaktiva och öppna. Integration sätts därmed i ett annat perspektiv, än den så vanliga diskursiva problematiken; "vi-och-dem". Integration är en ömsesidig process, och bör eftersträvas av samtliga befolkningsgrupper i samhället, och ansvar bör därmed inte enkom läggas på de som ska integreras.

Ämnesord:

Delaktighet, integration, KASAM, livschans, subjektiv integration, systemteori och utanförskap.

Author

Michaela Folkesson och Nanette Nyström

Title

"This is where I will build my life"

- A qualitative interview study of refugees subjective integration in Kristianstad Municipality

Supervisor

Oscar Andersson

Examiner

Petra Nilsson Lindström

Abstract

The Government of Sweden has developed an integration proposal that aimed to work from an immigrant perspective- to an integration perspective. This proposal has its origins in the multicultural Sweden that has emerged, and thus find the tools and factors important in an integration process. The study had the purpose to investigate refugees subjective integration in Kristianstad.

The study's intent was, through interviews, to identify factors that could work as a advantageously- but also difficulty in the informants' subjective process of integration. The theoretical basis of the study is SOC and the system theoretical perspective. The theories used in the analysis, as a possible understanding of the factors that the informants highlighted in their current subjective integration. The conclusion of the study is that the indicators for the study's informants integration are; participation, exclusion and lifechance. It is the overall concept they have linked to their own integration. SOC is then used as an understanding of the context in which the individual experience of a sense of coherence can be used as a perception of this minority group. The system theoretical perspective has been used to ensure the integration not only as refugees' own process, but more as a way to see and understand the social systems themselves. The systems in society may seem promotion for all individuals if the systems are interactive and open. Integration is thus in a different context than the one so common discursive problems; "we-and-them". Integration is a mutual process, and should be strived for of all population groups in the community, and responsibility should therefore not only put on to be integrated.

Keywords:

Exclusion, integration, life chances, participation and SOC, subjective integration and system theory.

Förord

Intresset för integration och flyktingars erfarenheter och upplevelser har, ur dagens flyktingsituation, vuxit sig allt större för oss. Att gå utanför integrationsprocessens verksamheters ramar och istället se till flyktingars subjektiva integration, har varit en utmaning redan ifrån början just för att ämnet anses relativt utforskat. Utmaningar och känslan av att få sätta tänderna i något komplext och utforskat har motiverat genom hela kandidatexamens resa. Att dessutom anta sig utmaningen att fördjupa sig i en specifik metodologi har krävt en hel del arbetskraft men vi är i dagsläget stolta över att antagit den utmaningen. Därför vill vi tacka de personer som funnits med under resans gång.

Först vill vi tacka kontaktpersonen på Kristianstads Kommuns verksamhet som öppnade upp för alternativa deltagare i studien och som hjälpte oss åter när vi gick rakt in i en återvändsgränd. Till sist vill vi tacka alla intervjupersoner som deltagit i studien, utan er hade den här studien inte funnits. Stort tack!

Kristianstad 2016-04-16 Michaela Folkesson & Nanette Nyström

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
2. Litteraturgenomgång	7
2.1 Hälsa	7
2.2 Hälsoarbete	8
2.3 Flyktingar	9
2.4 Integration	10
2.5 Primär integration.....	11
2.6 Sekundär integration.....	11
2.7 Subjektiv integration	11
2.8 Livschans och integration.....	12
2.9 Hälsoarbete och integration.....	12
3. Teoretisk utgångspunkt	13
3.1 Systemteori.....	13
3.2 KASAM	14
4. Problemformulering	15
5. Syfte	15
5.1 Frågeställningar	15
6. Metod	15
6.1 Metodologisk utgångspunkt	16
6.2 Val av metod	16
6.2.1 <i>Urval enligt Grundad teori</i>	17
6.2.1 <i>Genomförande</i>	18
6.3 Analys.....	19
6.3.1 <i>Öppna fasen</i>	19
6.3.2 <i>Selektiva fasen</i>	20
6.3.3 <i>Teoretisk kod</i>	20
7. Etiska överväganden.....	21
8. Resultat.....	22
8.1 Delaktighet	22
8.1.1 <i>Trygghet</i>	22
8.1.2 <i>Eget ansvar</i>	23
8.2 Utanförskap	24
8.2.1 <i>Svårigheter i anpassning</i>	24
8.2.2 <i>Bristen på känslan av tillhörighet</i>	25
8.2.3 <i>Fördomar</i>	26
8.3 Livschans.....	27
8.3.1 <i>Självförverkligande</i>	27
8.3.2 <i>Självkänsla</i>	28

9. Diskussion	28
10. Metoddiskussion.....	32
11. Konklusion	34
12. Referenser.....	36
Bilaga 1. Intervjuguide-Öppna fasen.....	41
Bilaga 2. Intervjuguide- Selektiva fasen	43
Bilaga 3. Informationsbrev	45
Bilaga 4. Samtyckesblankett	47

1. Inledning

En av de största samhällsfrågorna är flyktingfrågan. Dagligen diskuteras, kritiseras och uppmärksammas flyktingsituationen av svenska, men även världens befolkning. Anledningen till uppståndelsen är den flyktingkris världen befinner sig. Det är på grund av krig och misär kring mellanöstern som asylsökande flyktingar, inte minst i Sverige, ökat. På grund av den förödelse som sker i krigsdrabbade länder tvingas redan desperata människor att fly ifrån sina liv, sitt hemland och sin trygghet. Välfärdsländer världen över, såsom Sverige, försöker finnas till hands och hjälpa dessa människor (UNHCR, 2015). Antalet personer som söker asyl i Sverige är på historiskt hög nivå. Under november 2015 dokumenterades 149 000 flyktingar i Sverige vilket är en ökning med 74 000 personer jämfört med samma period året innan (UNHCR, 2015).

Alla kommuner i Sverige etablerar ett avtal med Migrationsverket vilket fastställer hur många flyktingar varje kommun skall ta emot per år. Kommunerna ersätts genom ett överensbestämmelseavtal med staten. Hur stor ersättningen är, för varje kommun, beror på hur många flyktingar kommunen ska ta emot. Kristianstads kommun har en överenskommelse om att ta emot 100 flyktingar per år (Länsstyrelsen, 2015). Men enligt Migrationsverket (2015) tog Kristianstad kommun, fram till september 2015, emot 435 flyktingar. Det är på grund av flyktingsituationen som Kristianstads kommun tagit emot fler än vad som är avtalat. Därför har kommunens arbete och välfärdsförvaltning anställt en integrationssamordnare som arbetar utifrån ett strategiskt perspektiv. Integrationssamordnaren i Kristianstad kommun arbetar tillsammans med staten och åtta andra kommuner för att sänka individens arbetslöshet och försörjningsstödsberoende samt höja andelen behöriga flyktingar till gymnasieskolan. Kristianstads kommuns satsning avslutades i december 2015 (Kristianstad kommun, 2015).

Kristianstad kommun arbetar för främjandet av flyktingars integration på ett organisatoriskt plan. De strategiska satsningarna syftar till att slussa in flyktingar i det svenska samhället genom att försöka höja andelen behöriga till gymnasieskolan och sänka försörjningsstödsberoende samt antalet arbetslösa flyktingar. Insatser sker genom integrationsfrämjande aktivitetsträffar vilket rör sig om; svenska för nybörjare, svenska för föräldralediga, simning för kvinnor, språkkafé och somalisk kvinnoförening (Kristianstad kommun, 2016) Sammanfattningsvis fokuserar Kristianstad kommun sina integrationsfrämjande aktiviteter på språk. Integration är ett svårfångat och komplext begrepp vilket kan ses ur fler perspektiv än den organisatoriska inriktningen av språkutläring. Därför kommer studien närma sig integrationen från ett flertal andra perspektiv utifrån flyktingars egna tankar kring integrationen.

2. Litteraturgenomgång

Litteraturgenomgången beskriver studiens centrala begrepp och valda område. Begrepp såsom hälsa, integration, livschans och systemteori kommer introduceras.

2.1 Hälsa

Världshälsoorganisationen (WHO, 1948) myntade och definierade begreppet hälsa som ett fullständigt tillstånd av fysisk, psykisk och socialt välbefinnande. Definieringen har ifrågasatts då begreppet anses vara bristfällig i sin beskrivning av uppnådd hälsa. Brülde och Tengland (2003) menar istället att hälsa bör definieras som ett mångdimensionellt begrepp vilket innebär tre perspektiv på hälsa; Biomedicinskt, holistiskt perspektiv samt

välbefinnande. Perspektiven tar istället hänsyn till både individens kliniska sjukdomar vilket det finns mått på som kan mäta, ett exempel är högt blodsocker. Andra perspektivet innefattar en individs funktionsförmåga och tredje perspektivet menar att ta hänsyn till hela människans upplevda välbefinnande (a.a.). Välbefinnande ses som en modell (wellness-illness model), vilken utgår ifrån hur en individ har normal funktion, hur individen förhåller sig till sin omvärld och sin allmänna livskvalitet. Välbefinnande utgår därför från individens inre upplevelser och beskrivning av graden tillfredsställelse (Folkhälsomyndigheten, 2015,b). Aron Antonovsky (1996) talar om hälsa ur två perspektiv, det patogena och det salutogena. Med det patogena perspektivet ses hälsa som förebyggande av sjukdom, att hälsa definieras hos en individ som sjuk eller frisk och inget där emellan. Med ett salutogent perspektiv ses hälsa kunna främjas och stärkas hos en individ. Det betyder att en individs hälsotillstånd definieras som hälsa eller ohälsa. Aron Antonovsky (1996; 2005) menar att hälsa är ett kontinuum där individens hälsa är flytande. Det innebär att en individ kan vara mer eller mindre sjuk men ändå känna känslan av hälsa och välbefinnande.

Ifrågasättandet av hälsobegreppet visar på hur komplext hälsa är. Upplevd hälsa och välbefinnande är individuellt och anses vara påverkningsbart av många olika faktorer. Folkhälsomyndigheten (2015, b) menar på att faktorer som påverkar hälsan benämns som bestämningsfaktorer. Utöver individens biologiska faktorer, vilka är genetiska arv, kön och ålder, kan bestämningsfaktorerna delas in i fyra olika nivåer; Övergripande strukturella faktorer, individens villkor, levnadsvanor och sociala nätverk och relationer. Det är faktorer i människors livsvillkor och levnadsvanor som har störst betydelse för den individuella hälsan. Det innebär att oavsett upplevd hälsa eller ohälsa påverkas de av hälsans bestämningsfaktorer. Det innebär i sig att ju tidigare insatser sätts in för att stärka hälsa, och då också ju tidigare i påverkningsledet insatsen sker, kan individens hälsa och välbefinnande stärkas (a.a.).

2.2 Hälsoarbete

Hälsoarbetsinsatser riktade för både samhälle, grupp och individ är viktigt för en hållbar samhällsutveckling och för att skapa eller behålla människors välbefinnande (Scriven, 2013). Sverige har ett övergripande hälsomål som är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. För att effektivisera folkhälsoarbetet har regeringen framtagit en målstruktur med elva utvecklade målområde som grupperar hälsans bestämningsfaktorer. Enligt de av regeringen framtagna elva folkhälsomål visar målområde 1; delaktighet och inflytande i samhället, på den fundamentala vikten för samtliga befolkningsgrupper i ett samhälle att känna tillhörighet (Brülde, 2008). Faktorer som ger stöd och resurs är ständigt prioriterade i denna fråga för marginaliserade grupper, eftersom att betydelse och medverkan faktiskt är en central fråga i en demokratisk struktur. Sverige arbetar för att, oavsett kön, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder ska ha rätten till delaktighet och inflytande (Folkhälsomyndigheten, 2015, b).

Hälsoarbete kan ske patogent och nämns i hälsoarbete som preventivt och/eller salutogent och benämns i hälsoarbete som promotivt. Att arbeta med insatser som är preventiva innebär att insatserna fokuserar på att förebygga ohälsa vilka kan ske genom insatser som förhindrar sjukdom. Att istället arbeta promotivt innebär att insatser skapar möjligheter och/eller resurser som kan behålla eller skapa hälsa (Scriven, 2013). En modell som talar för styrkan av hälsoarbete är EUHPID-modellen (The European Community Health Promotion Indicator Development Model). Modellen lyfter fram individens fysisk, psykiska och sociala hälsa i samspel med individen. Modellen menar att hälsa utvecklas genom växelverkan mellan individen och miljöfaktorer som påverkar hälsan vilka kan både förebyggas men också

främjas. EUHPID modellen täcker en mer övergripande bild av begreppet hälsa och talar för en hälsoutveckling genom både patogent som salutogent perspektiv (Bauer, Kenneth & Pelikan, 2006).

I samhället finns det riskgrupper som behöver riktade hälsoinsatser (Scriven, 2013), såsom exempelvis äldre, funktionshindrade och flyktingar, är samtliga i behov utav extra stöd och resurser för att inte behöva uppleva utanförskap (Folkhälsomyndigheten, 2015,a). För att alla grupper i samhället ska inkluderas gällande ekonomisk, social och kulturell samhörighet krävs en utveckling och effektivisering av integrationsarbetet, samt ett förebyggande arbete mot att upphäva effekten av marginalisering av dessa grupper. Den ökade mängden unga flyktingar och ensamkommande, ibland tillsammans med släkt, som kommer till Sverige, ställer samhällets ansvar på sin spets. Integration och delaktighet har antagit en ny dimension. Nya metoder, tankesätt och perspektiv på insatser för hälsa behövs för att möta en relativt stor och ny riskgrupp (Eide, 2012).

2.3 Flyktingar

Begreppet flykting är en av flera definitioner på invandring, såsom arbetskraftinvandring, anhöriginvandring eller familjeinvandring. Enligt Genèvekonventionen (UNHCR, 2015) är flykting en människa som har, på grund av fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk uppfattning eller tillhörighet, flytt från sina länder och som inte kan återvända. Flyktingars rättsliga ställning gällande rättigheter och skyldigheter definieras enligt UNHCR (2015) i två internationella överenskommelser vilka menar att det är en mänsklig rättighet att söka skydd från förföljelse och staten som godkänt FN:s konvention har en skyldighet att släppa in människor som befinner sig vid landets gräns och vill söka skydd (Amnesty, 2016). Anledningen till att allt fler söker skydd och asyl i Sverige beror på de krig och misär som sker kring mellanöstern. Antalet personer som söker asyl i Sverige är på historiskt hög nivå. Under november 2015 dokumenterades 149 000 flyktingar i Sverige vilket är en ökning med 74 000 personer jämfört med samma period året innan (UNHCR, 2015).

Anledning till invandring kan ha betydelse för de invandrades hälsa, eftersom exempelvis arbetskraftsinvandrare har bättre grundförutsättningar till anpassning och integration än en person på flykt har då de redan har ett arbete och goda möjligheter för att erhålla ett arbete. Individer på flykt har i större utsträckning upplevt traumatiska händelser såsom krig, konflikt eller förföljelse (Rostilia & Toivanen, 2012; Toivanen & Modin, 2011.). I studien ”Integration och folkhälsa – en kunskapsöversikt” från Karolinska institutet i Stockholm 2005 visar genom en kartläggning hur olika grupper tillhandahåller viktiga resurser för hälsa och välbefinnande. I kartläggningen sågs att det finns ojämlikheter mellan flyktingar som minoritetsgrupp och övriga majoritetsbefolkningen i Sverige. Även i Socialstyrelsens folkhälsorapport- Migration och hälsa (2009) framgår att personer med utländsk bakgrund, av flera olika orsaker, har betydligt sämre hälsa än personer med svensk bakgrund. Det är beroende av att nyanlända flyktingar är den målgrupp som skiljer sig från övriga invandrare. Flyktingar har oftast levt under stress som påverkas av hot och elände men även efter anländandet till det nya landet utsätts målgruppen, på grund av lång tid i ovisshet under asylprocessen, av ytterligare psykiska påfrestningar (Socialstyrelsen, 2009; Eriksson-Sjöo, Ekblad & Kecklund, 2010; Ekblad, 2006). Med tanke på hur Sveriges flyktingmottagande såg ut 2015 och vilken riskgrupp de påvisats vara är det högt relevant att ur fler perspektiv arbeta med hälsa och välbefinnande för denna grupp som skall integreras (Hessle, 2009; Soydan, 1998)

2.4 Integration

Nationalencyklopedin (2016) definierar integration som en process vilken leder till att skilda grupper förenas. Ur ett individperspektiv innebär integration att en person och/eller en grupp individer genomgår en process som syftar till att individen eller gruppen anpassas med ett nytt samhälle. Ses integration ur ett politiskt perspektiv, arbetar de ur ett integrationspolitiskt mål, vilket omfattar verksamhetsområden som rör allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter, oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Men även nyanlända invandras etablering i samhället, ersättning till kommuner för flyktingmottagande, främjande av integration, urbant utvecklingsarbete samt svenskt medborgarskap ingår i den svenska integrationspolitiken (Regering, 2015). Integrationspolitiken menar att en viktig grundsten är att den samhällsgemenskap som yttrar sig i samhällets mångfald är grund för fortsatt samhällsutveckling och bör utmärkas av ömsesidig respekt och oavsett bakgrund, ska alla vara delaktiga och medansvariga (Prop.1997/98:16). Integrationspolitiken arbetar därför efter att skapa förutsättningar till individers självförsörjning samt delaktighet i samhället. Centrala inriktningar i integrationspolitiken är insatser för grundläggande demokratiska och jämställda förutsättningar mellan kön samt förebyggande för att motverka diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. Arenor för integrationens perspektiv av deltagande är det i samhällets offentliga fält arbetsmarknaden, skolsystemet, föreningslivet och det politiska systemet viktigt (a.a.).

Sociologen Jose Alberto Diaz talade om integration som fem olika domäner. Första domänen är arbetsmarknadsintegrationen och innebär att individer förenas med arbetslivet, vilket i sig menas att den enskilde individen kan skapa möjlighet till socioekonomiska positioner. Andra domänen är social integration och innebär för den som integreras en utvecklad kontakt med svenskfödda individer från olika miljöer och som då ingår i den integrerades sociala nätverk. Tredje domänen är medborgerlig integration och är då individer som integreras har politisk och medborgerlig delaktighet genom rättigheter och möjligheter till aktiv medborgarroll. Fjärde domänen speglar boendeintegrationen och innebär att den som integreras bor i ett bostadsområde med grannar av olika etniska bakgrunder. Den femte domänen talar om den integrerades subjektiva integration som ur den integrerades individuella egenskaper har betydelse för integrationens möjliga utveckling (Diaz, 1993). Sociologen Diaz (1996) utvecklade senare de fem domänerna inom integrationen till tre olika perspektiv vilka går in i varandra som i en process. Första perspektivet är då invandrande individer uppnår en partiell eller fullständig jämlikhet med infödda individer i termer av deltagande i olika typer av sociala relationer som arbetsliv, boendeförhållande och politik. Andra perspektivet är att integration är som ett socialt fenomen som har en stor vikt i relationen till kvalitet på invandrarnas deltagande i olika typer av sociala relationer i mottagarsamhället. Ett tredje perspektiv kan definiera integration som en process genom vilken invandraren blir en fungerande del i viktiga samhällsfärer, i vilka en fördelning av eftersträvande resurser såsom arbete, inkomst, sociala kontakter, rättigheter och information, äger rum. Den första delen avser samhällsammanhanget, och ämnar beskriva integration som ett samhälles sammanhållning, alltså att det finns en balans mellan samfundets aktiviteter och de integrerade. Andra delen betingar möjligheten till individuella resurser och integrationens kulturella och etniska minoriteters delaktighet i samhället. Beskrivningen av denna andra del är, enligt Diaz (1993), då samhällets minoriteter anpassas med majoritetssamhället. Om denna anpassning inte sker finns risk för ökad segregation och utanförskap för flyktingar som vill integreras. Medan den tredje delen belyser vikten av handlingsutrymme för individer som integreras och med det menas att se integrationen som en process som medför att etniska

minoriteter slussas in i det nya landets samhälle (a. a.). Integrationens tre delar pågår som i en process men förekommer ändå olika i processens gång och som Diaz valt att kalla för Primär- och Sekundär integration

2.5 Primär integration

Enligt Sveriges regerings framtagna integrationsproposition (2014) nämns sysselsättning, språk och socialt stöd som viktiga faktorer i integrationsprocessen. Integrationspropositionens faktorer kan kopplas till Diaz (1996) som menade på att faktorerna främst omfattar den första delen av en individs integration, den primära integrationen. Primärintegrationen är den integrationsperiod då samhällets selektiva insatser, såsom språkinlärning, boendeinsatser och inbjudning i skola, ligger i fokus. De primära och grundläggande faktorer människor behöver för att leva och inrätta sig utgör egentligen den primära integrationsprocessen, med tillägg för språkinläringen. Under den första integrationsperioden begränsas individers valfrihet och egna handlingsutrymme på grund av språksvårigheter, brist på kunskap om det nya landets politiska system och sociala koder. För att utgöra en grund till fortsatt kvalitativ utveckling av en individs integration krävs att de ovanstående primära behoven tillfredsställs. I den primära integrationen läggs grunden för möjligheten till en fördjupning och utbredning av den långsiktiga integrationen (a.a.).

2.6 Sekundär integration

Diaz (1997) betonar vikten av att undersöka och försöka identifiera sociala och subjektiva faktorer som är betydelsefulla för varje individs integrationsprocess. Faktorer som genomgripande social-, politisk-, personlig- och familjeintegration verkar som viktiga krafter i frågan om tillhörighet och anpassning i det nya landet. Faktorer som oftast blir verklighet först i den sekundära integrationen. Diaz understryker vidare vikten av att lyssna till den berörda gruppen, allt för att kunna nå en mångdimensionell och framgångsrik integrationsprocess, även där, främst aktuellt först när den sekundära integrationsfasen inträder och de primära behoven behöver utvidgas och fördjupas. (Diaz, 1996).

2.7 Subjektiv integration

Subjektiv integration är den femte dimensionen av integrationsprocessen som omfattar de invandrades föreställningar om sin individuella och personliga integration vilket handlar om känslan av samhörighet med det nya samhället och föreställningar om hinder för integrationen. Aytar (1999) talar om integration genom termen *upplevd integration* vilket innefattar den invandrades upplevelser av samhörighet, hemkänsla och framtidsplaner i det nya samhället. Aytar (1999) har påvisat i sin studie att den subjektiva integrationen, upplevd integration, att det är av största vikt för att kunna anta om en integration är lyckad eller ej, att studera individers egen uppfattning om fenomenet och sin situation. Vidare menar Aytar att för att kunna undersöka om en integration är välfungerande, så behövs att ett subjektivt perspektiv på processen tas i anspråk, och inte enbart organisatoriska, statistiska eller politiska perspektiv. Aytar menar således att om den subjektiva integrationen upplevs fungerande så skulle det i så fall skapa känslor av förtroende, hos de integrerade, för stadsförvaltningen såsom myndigheter och institutioner. Att ta hänsyn till individers subjektiva integration kan tolkas som verktyg för hantering av diskrimineringsupplevelser som minoritet, och god anpassning med majoritetssamhället, med alla de kulturella och etniska barriärer det innefattar (a.a.). Subjektiva uppfattningar är därför grunden för denna studies definition av subjektiv

integration. Alltså ses subjektiv integration här som en dimension av hur invandrade individers egen uppfattning är kring integrationsrelaterade levnadsvillkor, livsvillkor och subjektiva mål i det nya samhället. Den subjektiva integrationsuppfattningen ges uttryck i individers egen uppfattning om graden av tillfredsställelse.

2.8 Livschans och integration

Livschans är ett begrepp myntat utav sociologen Max Weber (1864-1920) och används främst i sammanhang vars syfte är att beskriva, och förstå, makt och klasskillnader. Människors chanser att tillgodose sig sina intressen i livet skiljer sig åt, individ för individ, med utgångspunkt i sin familjs sociala ställning, kön eller bakgrund. En individs livschans kan därmed förklaras som den möjlighet en individ har att, i den rådande situationen, tillgodose sig sina intressen och utveckla sig själv (Weber, 1983). En annan sociolog vid namn Dahrendorf (1979) har vidare beskrivit begreppet livschanser som ett sätt att förhålla sig till den komplexitet begreppet innebär. Han framställer tanken om livschanser som en individs valfrihet, sammanhang, gemenskaper och tillhörighet som parallellt samverkar. Valfriheten avser alla områden i livet, såsom; undervisning, konsumering, inrättande av bostad, känslomässiga förhållanden, åsiktsyttringar, arbetsliv, familjeliv, religionsövertygelse etc. Valfrihet i sig är dock inte det som skapar innehåll och mening för individen, enligt Dahrendorf, utan det måste ställas i relation till det sammanhang individen lever i. Ett liv med kontext och anknytningar, utan möjlighet till egna val, är synonymt med självuppgivenhet. Samtidigt är ett liv med obegränsade resurser till fria val, men utan meningsskapande kontexter oförutsägbarhet och kaos. Livschanser utgör alltså en sorts förståelse för komplexiteten i betydelsefullheten i varje individs liv där balansen mellan valfriheten, och sammanhanget är det som utgör livschansen (a.a.).

Som avsnittet visar är integration ett brett och komplicerat begrepp vilket således blir svårdefinierat, många gånger är det beroende av vilket sammanhang begreppet skall beskrivas i. Den föreliggande studiens fokus ser integration ur ett individperspektiv och definierar integration här som ett tillstånd då invandrande individer uppnår jämlikhet och deltagande i det nya samhället.

2.9 Hälsoarbete och integration

Yttersta ansvaret för integrationspolitiken och flyktingmottagandet ligger på en statlig nivå. Främst arbetar staten med att formulera övergripande mål och riktlinjer för flyktingmottagandet samt att fokus är att genomföra generella insatser för att minska utanförskap och diskriminering. Stödet som finns är bland annat kommuners stöttning och utveckling, av de stadsdelar som anses ha ett brett utanförskap gällande nyanlända och flyktingar till etablering på arbetsmarknaden (Regeringen, 2011). Flyktingar som anländer till Sverige slussas automatiskt in som en del i ett introduktionsprogram där svenskundervisning, Svenska för invandrare (SFI), samhällskunskap, arbetspraktik samt information om hur arbete kan sökas, fokuserar på (a. a.). Delaktighet och inflytande är Sveriges övergripande faktorer för ökad folkhälsa för hela befolkningen. Delaktighet och inflytande handlar om att kunna påverka tillvaron och att ha makt i vardagen och har därmed visat sig vara betydelsefulla faktorer för individers hälsa. Individer som själva kan planera och styra sina liv har i större utsträckning en bättre hälsa än de som inte kan det. Kopplingen mellan vilken grad individen känner sig delaktig och samtidigt kunna påverka sin omgivning och samhället, kopplas samman med demokrati- och integrationsfrågor inom folkhälsa (Lindström & Eriksson, 2009). I Wernesjös (2014) studie visas dock att unga flyktingar, trots känsla av tillhörighet medför kategorisering av flyktingar upplevelse av uteslutning, diskriminering och rasism.

Södergran (2000) understryker också problematiken som kan komma att äga rum med begrepp såsom integration. En diskursiv problematik uppstår här när den etnisk svenska majoriteten, de integrerade, ställs mot de utrikesfödda, de som behöver integreras. Hon menar på att en så komplex syn på en befolkning skapar ett ”vi-och-dem”, som är varken gynnsam eller främjande i frågan. Nuvarande myndigheters praktiska verksamheter och många organisationers utformning gällande in- och utslussning för minoritetsgrupper i samhället kommer, enligt Södergran, genom den här synen alltid att skapa ett utanförskap. Problematiken ligger i just detta diskursiva minoritets- och majoritetstänk och så länge den inte omvärderas på politisk nivå, kan främjande av delaktighet och integration för riskgrupper i samhället alltid komma att marginaliseras (Södergran, 2000).

En studie genomförd av Preventions- och utvecklingsenheten (2009) om integrationsarbete inom Göteborgs stad, beskriver det fenomen gällande integration där utrikesfödda personer berättar om sin upplevelse av sina förutsättningar, samt svårigheter i integrationsprocessen. Studiens intervjupersoner menar på att mycket av ansvaret för integration har lagts på dem som homogen grupp, istället för att låta processen vara ömsesidig från samtliga befolkningsinvånare. Vidare beskrivs att till trots att integration faktiskt per definition bygger på en ömsesidig acklimatisering, så har inte de utrikesfödda som medverkat i studien upplevt att så varit fallet. En genomsyrande upptäckt och slutsats dras i studien gällande en kritik att Sverige inte har anpassats tillräckligt än beträffande den förändring i befolkningssammansättning som invandringen till Sverige faktiskt har inneburit, under en längre tid (Esken, Högfeldt & Slonjes, 2009).

Specialistläkaren och människorättsaktivisten Henry Ascher har forskat i frågor gällande flyktingbarns möjligheter i Sveriges integrationsprocess. Hans forskning belyser de brister som finns och de områden som hade behövt utvecklas. Flyktingungdomar uttrycker i studien att deras tidigare historia och bakgrund tvingas åsidosättas på grund av andra prioriteringar. De beskriver vidare att deras bakgrund inte ligger i fokus för bearbetning, utan på att få in dem i samhället så fort som möjligt. Idag ligger stort fokus på att få ut denna riskgrupp en större gemenskap, såsom skolan, aktiviteter och svenskinläring. Han trycker på vikten av att fokus inte enbart bör läggas på myndighetsutövande i frågan, utan även på den faktiska gruppen människor och deras perspektiv i integrationsfrågan (Ascher, 2014). Ur ett salutogent hälsoperspektiv krävs ett utökat fokus på alla delfaktorer som kan frambringa välbefinnande. Mer kunskap och forskning är nödvändig för att kunna identifiera samtliga element i arbetet för att integrera de unga flyktingarna och främja hälsa (Eide & Broch, 2010).

3. Teoretisk utgångspunkt

Studiens teoretiska utgångspunkter är Systemteori och teorin KASAM; känsla av sammanhang.

3.1 Systemteori

Biologen och vetenskapsmannen Ludwig von Bertalanffy brukar nämnas som systemteorins föregångare. Han betonade relevansen av en helhet, liksom organisatoriska- och dynamiska samspel (Bertalanffy, 1968). Det systemteoretiska perspektivet används som ett tillvägagångssätt för att förstå individers beteenden och måenden. Hänsyn till helheten måste tas. Helheten avser det system individen befinner sig, och innefattar alltifrån familj, släkt, kulturell- och nationell gemenskap. Det går inte att isolerat se till en individs individuella- och sociala beteende, utan att se till de överordnade system som individen påverkas av- och också

själv påverkar. Teorin integrerar sociala- och psykologiska aspekter, analyserar och accepterar det befintliga sociala systemet, snarare än att bedöma, eller förkasta det. För en analys utifrån systemteorin gäller således att det finns ett system att utgå ifrån, och definitionen för system gäller att en individ, eller grupp, känner en tillhörighet till just detta system. Alla system är ömsesidigt bundna till varandra för att utvecklas (a.a.).

Inom Systemteorin talar man vidare om så kallade öppna och slutna system. Det öppna systemet avser exempelvis sociala system. Innebörden av att ett system är öppet ligger i att det sker ett utbyte med omgivningen, samt att där finns en relation till andra system. Utbytet med omgivningen, i öppna system, kan ske i större eller mindre utsträckning beroende på om dess gränser är föränderliga eller omedgörliga. Öppna system har tillgång till att utväxla information med sin omvärld och kan därigenom växa och utvecklas, vilket i sin tur kan främja en individs hanteringsmöjligheter för det sociala sammanhang hen befinner sig i. Ett slutet system har i sin tur inget utbyte alls med omgivningen. Humana system som har lite- eller ingen kontakt med omgivningen kan ses som subkulturer i ett samhälle, exempelvis etniska minoriteter där individer valt att leva isolerade, vilket i sin tur hämmar människor att inkluderas på flera olika nivåer, från individ- till samhälle (Öquist, 2003).

3.2 KASAM

Aaron Antonovsky (2005) var en medicinsk och sociologisk professor som studerade individer utsatta för hemska förhållanden och som ändå lyckats bibehålla sin psykiska hälsa. Antonovsky utvecklade därmed en teori som försök till metod att förklara hur så kunde vara fallet. Teorins utgångspunkt fokuserar därmed på begreppet salutogenes, vilket ungefärligen betyder ”hälsans ursprung”. Han menar att en människas hälsotillstånd ofta beror på hens känsla av sammanhang, vilket förkortas KASAM. En människas hälsotillstånd är i sin tur aldrig någonsin total ohälsa eller total hälsa, utan vi befinner oss alltid någonstans mellan de båda. Känslan av sammanhang avgör, enligt Antonovsky, huruvida en individ klarar av stressiga situationer, vilket i sin tur påvisar huruvida en individs hälsotillstånd påverkas av och hur en individ bearbetar sina upplevelser. En individs känsla av sammanhang är uppbyggt av tre centrala komponenter, vilka är; hanterbarhet, begriplighet och meningsfullhet.

- *Hanterbarhet:* När omvärlden ställer krav på individen, eller om eländiga händelser inträffar, då är det av största vikt att individen inte fokuserar på sig själv som uppgivet offer, utan istället fokuserar på att försöka förstå och uppleva att hen har resurser för att hantera de motgångar som infinner sig. Människor som upplever att de har de resurser, som en incident i omgivningen kräver, kan hantera svåra eller stressiga situationer i livet. Resurser avser i det här fallet både- och/eller yttre tillgångar och skapar i sin tur möjligheten till ökad motståndskraft emot ohälsa.
- *Begriplighet:* Innefattar indikatorn regelbundenhet. Individer mår bra av struktur och regelbundenhet i livet. Strävan efter att kunna förutse händelser är viktig, även vid situationer som överraskar. Människor som upplever sig kunna göra situationer begripliga och strukturerade, både inom- och utanför individen, är i högre utsträckning välmående och innehar en bättre hälsa.

- *Meningsfullhet*: När individen ställs inför utmanande situationer och känner ett värde med att engagera sig i att klara av sina utmaningar. Individer som hittar en mening i utmanande situationer beskrivs kunna uppleva högre grad av hälsa än de som inte finner meningsfullheten.

De tre komponenterna ovan inom KASAM kan mätas, och ju högre värden en individ uppmäts förestå, desto bättre är hens förmåga att hantera utmaningar, vilket i sin tur indikerar på innehavande av en bättre hälsa hos individen. De tre komponenterna ska inte ses som fristående faktorer eller mått, utan det är i interaktionen mellan dem som KASAM alstras. Enligt Antonovsky själv var det ändå meningsfullheten som var absolut främst. En individ som upplever att livet är meningsfullt kommer med större sannolikhet att strida på under tider av motgångar, vilket exempelvis en flykt och försök till integration i ett nytt land kan upplevas vara. Ur ett integrationsperspektiv kan KASAM tillämpas som så att trots förhållanden som kan verka svårförståeliga i hur man bör gå tillväga, med den omställning och anpassning det innebär, så ska en individ ändå kunna upprätthålla en positiv psykisk hälsa (Antonovsky, 2005).

4. Problemformulering

Alla flyktingar som kommer till Sverige och försöker skapa sig ett nytt liv, sammanhang och nya erfarenheter är individer med skilda bakgrunder, livsupplevelser och vanor. I Sverige samlas alla flyktingar ändå till en enda homogen grupp, med utgångspunkt för att gruppen ska kunna hanteras rent integrationsmässigt. Det finns en diskursiv problematik om vem som bär ansvar för integration och känslan av delaktighet i det nya landet. Enligt regeringens integrationsproposition beskrivs ansvaret för sympatiskapande och gemenskapsalstringskraft i det nya landet. Fenomenet om samhörighet och integrationsprocess är således inte enbart flyktingarnas problem eller möjlighet, utan samtliga. Då integrationens känsla och process kan skapas i varje möte mellan människor levandes i Sverige idag (Regeringen, 2011). Omständigheter som minskar möjligheten till att integreras i det svenska samhället är bland annat för att all fokus kring integration ligger inom ramen för flyktingars primära integration. Flyktingars sekundära integration är också viktig att fokusera på för att hälsa och välbefinnande på längre sikt ska kunna finnas (Regeringen, 2011).

5. Syfte

Syftet med studien är att undersöka flyktingars subjektiva integration i Kristianstads kommun.

5.1 Frågeställningar

- Vilka faktorer kan identifieras som risker i flyktingars subjektiva integration?
- Vilka faktorer kan identifieras som resurser i flyktingars subjektiva integration?
- Vilka metoder och/eller förhållningssätt använder flyktingarna för att hantera sin egen integrationsprocess?

6. Metod

Syftet att undersöka flyktingars subjektiva integration i Kristianstads kommun, avgör vilken metod som är lämplig. Området kräver ett användande av kvalitativa metoder snarare än

kvantitativa, då syftet är att så förutsättningslöst som möjligt studera och tolka flyktingarnas perspektiv på sin subjektiva integration. Strävan är att undersöka, och göra en djupare och mer höggradig tolkning, för vad, varför och hur snarare än att undersöka mängden eller ge standardiserade mått (Silverman, 2013). Då den subjektiva integrationen är ett ämne i integrationsprocesser (Diaz, 1996) valdes i undersökningen att tillämpa metodologin Grundad teori. Det eftersom syftet i Grundad teori är att framställa en teori som empiriskt belyser hur individer, tillhörande en speciell grupp, uppfattar en specifik verklighet (Hartman, 2001). I studien processades flyktingar fram som den speciella grupp och den subjektiva integrationen den verklighet som skulle studeras genom kvalitativa intervjuer då intervjuer kan öppna upp för en djupare förståelse för flyktingars verklighet (Kvale, 1997).

6.1 Metodologisk utgångspunkt

Glaser och Strauss (1967) är de största upphovsmännen inom Grundad teori. Grundad teori är en metodologi som utgår från att varje del i en process är att 1: upptäcka indikatorer på fenomen, 2: definiera begrepp, 3: förstå mönster och 4: förklara mönstren genom att skapa en modell. Glaser och Strauss betonar att vid användandet av Grundad teori, bör tillämparen vara så öppen som möjligt och inte allt för påläst inom det ämne som skall studeras. Metoden skall istället fokusera och ligga till grund för framställandet av resultat som sen ska kunna appliceras på teorier. Grundad teori beskrivs då i sin ursprungsform vara induktiv, vilket skall eftersträvas då kategorisering och mönster ska hittas i den datainsamling som finns, istället för att utgå ifrån redan befintliga teorier i ämnet som här är integration (Hartman, 2001). Det finns stora svårigheter i att vara så förutsättningslös som möjligt, då att inte ha någon förförståelse, som påverkar, är högst omöjligt. Då menar Glaser och Strauss att en viss förståelse krävs för att kunna analysera och förstå vad som är av vikt i materialet som samlas in (Glaser & Strauss, 1967). Sammanfattningsvis bör undersökningen istället närma sig fenomenet utan förförståelse men att de som undersöker har ett kritiskt förhållningssätt och istället ser vad som är relevant. Med en öppenhet till fenomenet gör att undersökarnas förförståelse placeras som en bakgrund och materialets talan tillåts istället flöda fritt. Datamaterialet och den empiri som arbetats fram, står därför istället för skapandet, kodningen, av kategorier och begrepp (Hartman, 2001). Empirin analyseras fram enligt Grundad teorins olika analysfaser, en öppen och en selektiv fas som sedan därefter analyseras samman i en teoretisk kodning. Den öppna kodningen innebär att gå igenom intervju- eller observationsmaterial rad för rad. Koderna ska sättas som etiketter som associerar till ett problem och sättet informanterna löser det på. Det kan enligt Glaser således innefatta att ur materialet urskiljs mycket olika data men för att få en bred grund om subjektiv integration krävs en stor mängd för att skapa koder (Glaser, 2008). Den selektiva fasen är den fas av kodning vilket innebär att analysera fram teoretiska koder som sedan ska leda fram till huvudkategorier och kärnkategorier. Huvudkategorier kan skapas när datamaterialet är koncentrerat och därefter kopplas huvudkategorierna till en kärnkategori (Glaser, 2002). I Grundad teori finns två metoder att koda relationerna mellan begrepp och begreppens relation till underkategorierna. Glaser (1978) talar om en teoretisk kodning vilket tillämpas då redan analyserade koder ska sammanbindas med en huvudkategori. Kodningens syfte är att därigenom sedan bestämma relationer mellan koder och/eller forma hypoteser om kodernas relationer.

6.2 Val av metod

Metod som valdes för att samla in datamaterialet var intervjuer. Metoden intervju möjliggör skapande av social interaktion mellan intervjuare och den som blir intervjuad (Kvale &

Brinkmann, 2009). Grundad teori i sin tur utgår ifrån interpersonell interaktion i syfte att se verkligheten utifrån intervjupersonernas perspektiv i ett socialt fenomen vilket intervjuemetoden kan främja (Glaser, 2008). Grundad teori tillåter två typer av insamlingsmetoder; intervjuer eller observationer (a.a.). För att skapa en struktur i intervjuerna, samtidigt som öppenhet för informanternas intervjusvar skulle finnas, tillämpades metoden semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer tillåter informanten stor frihet att utforma svaren som hen vill och därmed gå utanför intervjuguidens ramar. Intervjufrågor behöver heller inte ha en kronologisk ordning och på så vis kan informanten själv ställa frågor eller prata öppet om det hen känner för. Intervjuprocessen är flexibel men med färgning av struktur då ämnet i fråga, som ska undersökas, är tydligt (Kvale & Brinkman, 2009; Glaser, 2008).

6.2.1 Urval enligt Grundad teori

Grundad teoris kriterier gällande urval av data, fokuserar inte på valet av intervjupersoner eller utifrån en specifik population, eftersom fokus inte ligger i att studera individer, utan sociala skeenden eller mänskliga fenomen. Data relateras till det fenomen eller ämne vilket skall studeras och inte individrelaterat. Individer kan dock utgöra en datakälla i studien (Glaser, 2008). I studien är subjektiv integration det fenomen som ska undersöks och datakällan för att undersöka fenomenet är flyktingar. Med flyktingar menades här individer som varit bosatta i ett annat land och sedan flytt till Sverige och idag lever och verkar i landet. Variabler såsom kön eller ålder är inte av intresse när det gäller Grundad teori (Hartman, 2001), därför fanns inga variabler förbestämda. Meningen är att hitta nya fenomen och samband där data utgör indikatorer på fenomen som finns i materialet (Glaser, 2008) I studien var det centralt att hitta och välja ut de indikatorer som fanns i fenomenet om subjektiv integration, för att sedan förklara nya fenomen. Inget förutbestämt antal gällande respondenter fanns i studien, då fenomenet skulle tala för sig själv. Vilket styrks av Hartman (2001) som menar att urvalet i Grundad teori är flytande och nya urval görs kontinuerligt.

Två urvalsgrupper har använts för att studera fenomenet subjektiv integration. Den öppna fasen krävde att en hel mängd och bredd information samlas in för att så förutsättningslöst som möjligt studera personer som ingår i fenomenet subjektiv integration (Glaser, 2008). Utfallet av två urvalsgrupper grundar sig i att vi i öppna fasen fann kategorier som sammanställdes till ett nytt fenomen inom subjektiv integration. Det nya fenomenet var socialt nätverk och subjektiv integration vilket då även krävde en ny urvalsgrupp att intervjua och då utifrån en ny intervjuguide. Kontakten med den första gruppen gick via en kurator på en skola i Kristianstad kommun vilket hade kontakt med flyktingar. Kuratorn blev således en Gate keeper, den som öppnar upp för tillgång till ett fält (Silverman, 2013). Erfarenheter av den subjektiva integrationen kunde studeras på personer som befunnit sig i Sverige en längre tid och då också kunde språket. På så vis växte krav, enligt Grundad teorins metod fram, gällande målgrupp (Glaser, 1978). Svenska språkkunskaper och tid som urvalsgruppen varit i Sverige, sattes där efter som två krav. Gatekeepern kunde efter satt krav på målgrupp delge kontaktuppgifter på personer som hen visste varit i Sverige mellan 5 till 10 år. Sammanlagt har informanterna således befunnit sig i Sverige 5 till 10 år samt även studerat SFI (svenska för invandrare). Urvalet arbetades då, enligt Grundad teoris möjligheter av flexibilitet i urvalsgruppskapandet, fram till en koncentrerad grupp på 6 personer med lika egenskaper (Glaser, 2008).

Två intervjutillfällen arbetades fram enligt Grundad teorins analyskriterier (Glaser, 2002). Första kodningsfasen, den öppna fasen, studerade fenomenet subjektiv integration som helhet

på tre informanter. Till andra fasen, den selektiva fasen, hade nya kategorier och ett nytt fenomen gällande socialt nätverk, uppdagats och krävdes utveckling till ett nytt intervjutillfälle med tre informanter till (Glaser, 2008) När urvalet koncentrerats och socialt nätverk uppdagats i den öppna fasen skulle det, enligt Grundad teori, prövas åter på ett urval till (Hartman, 2001). När vetskapen fanns om satt urval och nya fenomen kunde istället bekantas bekanta tillfrågas som ny urvalsgrupp. Kontaktpuppgifterna var svårhittade då endast namn delgavs därför användes Facebooks privata meddelandebas för att söka och kontakta personerna. Då det inte fanns personlig relation till personerna skickades redan här information ut till personerna om studien och flyktingarnas tid i Sverige för att på så vis hålla oss till riktlinjerna gällande urvalet. Slutligen genomfördes de tre intervjuer i den selektiva fasen och utgick från en utvecklade intervjuguide (Bilaga 2) vilket fokuserar på socialt nätverk och subjektiv integration (Silverman, 2013; Glaser, 1978).

6.2.1 Genomförande

Intentionen om ett problemområde som intresserade, gällande integration och som var högst aktuellt ur samhällsaspect, var subjektiv integration. Förförståelsen inom ämnet ligger i hur flyktingsituationen ser ut idag och litteraturgranskningen om hur integrationsprocessens struktur ser ut samt att myndigheterna och staten fokuserar på; den verksamhetsorienterade integrationen. Grundad teori undviker medvetet att svara på det som ursprungligen anses vara ett problem, och istället, så fördomsfritt som möjligt, undersöka det som informanter beskriver som sin verklighet (Glaser, 2002) och som i detta fall är den subjektiva integrationen. I den öppna fasen intervjuades de tre informanter utefter intervjuguiden (Bilaga 1). Med intervjuguiden som stöd hölls intervjutillfället ett öppet utfrågningsklimat. Det öppna klimatet eftersträvades då studier i Grundad teori syftar på att i öppna fasen samla ett så brett datamaterial som möjligt (Hartman, 2001). Med semistrukturerade intervjuer fanns frihet och flexibilitet att skapa bredd samt utforska fler fenomen som uppdagades under intervjutillfället, vilka i nästa fas kunde studeras. Eftersom Grundad teori utgör för ständigt analyserande och syftar på att kunna studera nya fenomen krävdes en omgjord intervjuguide (Bilaga 2) och ett urval som passade det nya fenomenet sociala nätverk (Glaser, 2008).

Inför den öppna fasen gjordes en intervjuguide (Bilaga 1) med utformade frågor vilket anpassades efter och relevant för fenomenet subjektiv integration (Larsen, 2007). Intervjuguide skall enligt Kvale och Brinkman (2009) stötta ett dynamiskt klimat vad samt bidra med stöttning för hur intervjun undersöks. Första intervjuguiden i den öppna fasen innehöll öppningsfrågor som endast syftade på den dynamiska relationen till informanten. Exempel på dynamiska frågor handlade endast om ålder, hur länge de befunnits sig i Sverige och när de kom hit. Intervjuguiden utformades till 32 utgångspunkter eller stora frågor att prata kring. Vid semistrukturerade intervjuer är det upp till intervjuaren att bestämma hur kronologisk frågeställningen är eller hur strikt dem följs (a. a.). I den öppna fasen ställdes en bredd av frågor gällande integrationens områden så som utbildning, boende, sociala relationer och språk. Frågor om utbildning eller arbete ställdes som frågan *"Vilken är din sysselsättning"* och direkta frågor kring språket som *"Hur har du lärt dig/lär du dig svenska?"*. Några frågor krävde förtydligande om definition, till exempel *"Har du kontakt med svenskar i din ålder?"* och med svenskar avser vi i detta fall individer födda i Sverige. Indirekta frågor ställdes vilket inte berörde personen ifråga så som *"Vad borde Sverige tänka på gällande flyktingmottagandet?"*. Direkta och indirekta frågor möjliggör, enligt Kvale och Brinkmann (2009) för ett brett insamlat datamaterial. I den selektiva fasen utvecklades intervjuguiden till en inriktning på frågor om fenomenet socialt nätverk och subjektiv integration. Samma öppningsfrågor om ålder och tid då informanten anlät till Sverige behölls, även direkta

frågor som gällde fritid ”*Vad gör du på din fritid?*” och sysselsättning ”*Vad är din sysselsättning?*”. Då informanterna inte hade svenska som modersmål, utan endast studerat SFI (svenska för invandrare), krävdes ibland att frågorna omformulerades vid intervjutillfället för att informanten skulle uppfatta frågan och kunna besvara den. Följdfrågor som ställdes utöver intervjuguiderna var ”*Hur då?*” och ”*Varför?*” eller sonderade frågor vilket syftade på att uppmuntra informanten att utveckla sitt intervju svar och utföll sig som; ”*Vill du förklara?*”. Oftast bekräftades informanternas svar med kortare svar som; ”*Jaja*” eller ”*Mmm*” och ibland upprepades deras sista ord för att bekräfta att informationen mottagits. Om direkta frågor så som ”*Trivs du i Sverige?*” ställdes och informanten svarade med endast ja och nej svar, tillämpades uppföljningsfrågor så som ”*Varför trivs du i Sverige?*”. Vid tolkningsfrågor krävdes säkerställande om att tolkningen var korrekt, därför bekräftades informantens svar genom att ställa en bekräftande fråga. Kvale och Brinkman (2009) menar att tolkningsfrågor bör klargöras genom att ställa frågor tillbaka eller upprepa det som sagts fast med andra ord för att få bekräftelse på om uppfattningen är korrekt. Eftersom informanterna inte hade svenska som sitt modersmål fanns i åtanke att språkkunskaperna, gällande det svenska språket, kunde vara bristfälliga och därför tilldelades intervjuguiden via mejl innan intervjutillfället så att informanterna kunde läsa på och sedan ställa frågor om de inte förstod.

Intervjumiljön har vid varje tillfälle valts av intervju personerna själva och har vid varje tillfälle varit i ett kafé i Kristianstad kommun. Kaféet hade två avdelningar, en avdelning med kassadisk och ett större antal sittplatser och en annan avdelning i ett separat rum med en lugnare atmosfär och mindre antal sittplatser, längre ifrån kassamiljön. Intervjuerna genomfördes i det separata rummet just för att undvika kassamiljön vilket också resulterade i att färre folk passerade förbi. Vid intervjutillfället har samtalen spelats in med mobiltelefon, med inbyggd mikrofon. Ytterligare material till skrivprocessen har varit dagboksanteckningar som förts regelbundet med memos och anteckningar vid varje möte. Detta för att enkelt kunnat gå tillbaka i vårt material på ett mer fördelaktigt sätt (Silverman, 2013).

6.3 Analys

Datinsamling, analys och att alstra teorier sker parallellt med varandra. När en eller flera intervjuer genomförts analyseras dem direkt. Analysen sker, enligt Glaser (2008) genom olika faser av *kodning*. Kodningens syfte är att lyfta fram substantiv som analyserats fram ur intervjumaterialet vilka sedan ska kategoriseras. Substantiven kan utgå direkt från vad intervju personerna säger eller benämnas som samlingsord för det intervju personerna talar om men inte uttrycker i tal (a.a.). Nya idéer växer eventuellt fram och kan användas vid nästa intervjutillfälle. Det innebär att undersökaren kontinuerligt går genom materialet bakåt som framåt för att försäkra sig om att hen inte åsidosatt viktiga delar i materialet. Grundad teori tillåter att gå utanför det formella datamaterialet och istället koda allt som uppdagas för att senare i analysprocessen kunna jämföra insamlad data med material som står utanför insamlingsmaterialet, exempelvis en film, informella samtal eller till och med annan sifferdata. Analyserat datamaterial kopplas sedan till vetenskaplig litteratur och forskning (Glaser, 2008). Studiens genomförande utgår från olika faser av kodningar vilket beskrivs i nästkommande stycken.

6.3.1 Öppna fasen

I den öppna fasen söktes individer vilka skulle ha upplevt fenomenet subjektiv integration ur ett flyktingperspektiv. En kvinna och en man, från samma skola i Kristianstad kommun,

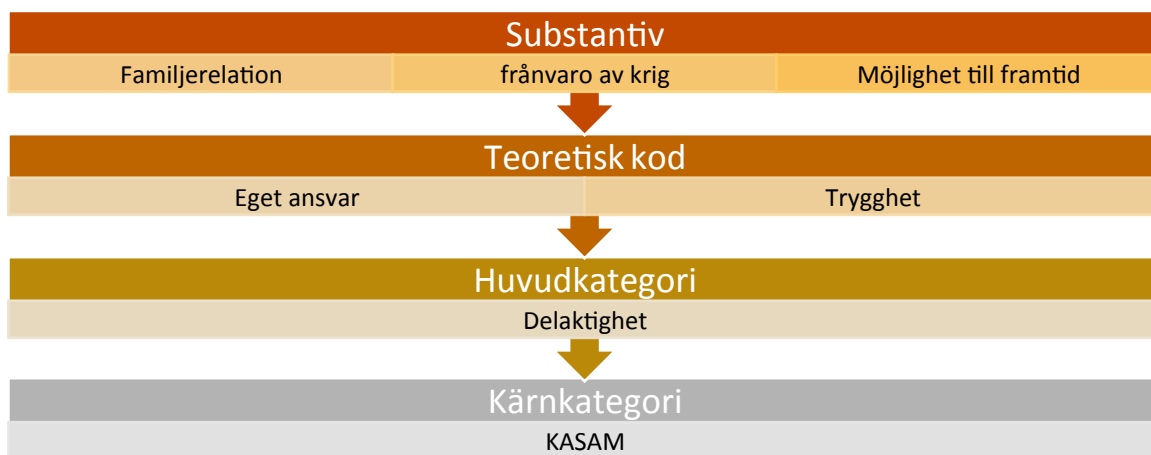
intervjuades om fenomenet. När de två första intervjutillfällena, utefter bilaga 1, i den öppna fasen genomförts transkriberades materialet för att kunna kodas. Kodning av det insamlade datamaterialet skedde därför genom att transkribera varje intervju där intervjumaterial skrevs ner ordagrant. Transkriberingen lästes igenom flertal gånger. Citat klipptes ut för att bilda substantiv vilket kunde kopplas till det informanterna delgett. En kvinna till från samma skola intervjuades i den öppna fasen, för att på så vis se om kodningen, av de första informanterna och kodningen av den sista informanten, gav fler eller lika egenskaper. Genomförandet innebar att det kunde undersökas om specifika egenskaper återkom hos respondenterna eller om nya uppdagades (Thornberg & Forslund, 2009). Under den processen ska begrepp, som återkom, tydas för vad som sas samt se det antydda i det som sades men som inte uppdagades i ord (Glaser, 2002). I öppna fasen uppdagades 27 substantiv såsom familj, socialt, homogent, utanförskap, makt, ansvar och fritid. Substantiv placerades i högar på ett bord för att skapa struktur och sedan kopplades orden till olika kategorier som analyserades fram. Processen är viktig för att kunna skapa teoretiska kategorier som sedan ska kopplas och skapa huvudkategorier och kärnkategori (a.a.). Memos eller anteckningar om fler idéer och egenskaper som uppdagades skrevs ner under analysprocessen. Att genomföra anteckningar möjliggör för att stärka minnet om vad som bör undersökas i nästa steg (Glaser, 2008). Då egenskaperna och substantiven, mellan de två informanterna och den tredje informanten, upprepats upplevdes materialet, av det specifika fenomenet, koncentrerat och kodningen skulle gå in i nästa fas; den selektiva fasen (Hartman, 2001).

6.3.2 Selektiva fasen

I den öppna fasen togs irrelevanta kategorier varsamt bort i analysarbetet och andra kodade kategorier som uppdagats behölls. Kategorierna som hade relevans för studiens framgång togs alltså tillvara på och användes i den selektiva fasen. Efter att ha analyserat alla tre intervjuer i den öppna fasen behölls kategorier som kunde kopplas till socialt nätverk och subjektiv integration. Grundade teorins syfte är att undersöka fenomen som kan komma att leda till undersökandet av nya fenomen (Hartman, 2001). I undersökningen av subjektiv integration i öppna fasen analyserades ett nytt fenomen fram som var socialt nätverk. Därför kom socialt nätverk och subjektiv integration bli de två fenomen som skulle undersökas vidare i en den selektiva fasen. Kriterierna för ett nytt urval hade satts inför den selektiva fasen. De två intervjuerna transkriberades och kodades för att se till nya kategorier. Transkribering skrevs ut och klipptes ut samt placerades, även här, på ett bord efter substantiv och kategoriserades. En intervju med en man genomfördes sedan vilket även transkriberades för att åter se kategoriernas koppling mellan tidigare intervjuer och den sistnämnda. Kodningen i denna fas belyste 15 substantiv kopplat till socialt nätverk och subjektiv integration, till exempel fritid, träning, film, kompisar, familj, anpassning och relationer. De substantiven kopplades samman till kategorier genom en teoretisk kodning vilket beskrivs i nästkommande stycke.

6.3.3 Teoretisk kod

När den öppna och den selektiva fasen genomförts skulle koderna kopplas samman med varandra. Genom Grundad teorins teoretiska kodning fastställdes teoretiska koder vilket kunde kopplas till huvudkategorier och en kärnkategori (Hartman, 2001). Teoretiska kodningen utgick från substantiv för att analyseras till teoretisk kod för att sedan analyseras till huvudkategori och sedan kopplas till en kärnkategori, till exempel *familjerelation* och *frånvaro av krig* samt *möjlighet till framtid* kopplas till en teoretisk kod; *trygghet*. Trygghet tillsammans med ytterligare en teoretisk kod; *eget ansvar*, kopplas sedan samman med huvudkategorin; *delaktighet* och sedan kärnkategori; *KASAM* (se Figur 1).

Figur 1: Exempel på hur analysprocessen genomfördes.

6.3.4 Transkribering

För att en studie, med Grundad teori, inte ska ansamla överflödigt information krävs inte transkribering menar Glaser (2006). Intervjutillfällena kan därför gå till att skriva ner det som är av intresse. Malterud (2014) menar dock att transkribering av intervjuer kan vara av största vikt för att på ett effektivt sätt kunna gå tillbaka till datamaterialet för att åter koda, samt undvika att missa viktig information. Eftersom Grundad teori syftar till att behandla datamaterial bakåt som framåt transkriberades därför alla sex intervjuer. Vid transkriberingen har inspelningarna lyssnats på genom hörlurar kopplade till mobilen och sedan skrivits ned ordagrant på en bärbar dator. Den bärbara datorn, där allt insamlingsmaterial hålls, är låst med kod för obehöriga. Båda har under transkriberingen varit delaktiga och suttit med för att lyssna till materialet samt analysera kring vad som sagt. Efter varje transkriberingstillfälle har materialet bearbetats igen genom att läsa transkriberingen samtidigt som inspelningsmaterialet lyssnats igenom på nytt (Silverman, 2013). Under transkriberingen har varje ord, ljud och formulering informanterna gett uttryck för, noggrant skrivits ner (Malterud, 2014).

7. Etiska överväganden

Utifrån de fyra grundläggande forskningsetiska principerna har studien förhållit sig till olika moraliska överväganden. Med informationskravet i beaktande har det varit viktigt att tydligt informera informanterna, gällande studiens syfte, för att ge alla informanter en trovärdig möjlighet att ta ställning till medverkan, då studien var helt frivillig. Genom att i god tid innan tänkta intervjuer skulle genomföras, delgavs studiens projektplan och informanterna till studiens gatekeeper och bidrog till tillgång av kontaktuppgifter inför den öppna fasen. Informationsbrev (bilaga 3) tilldelades informanterna, innan intervjutillfället, och det innehöll en presentation om vilka intervjuerna var, vad syftet med undersökningen var, att det var frivilligt, att dem kunde avbryta när de själva ville samt vem de kunde kontakta om det var någonting de själva undrade över. Brevet innehöll även ett erbjudande där det stod att de längre fram kan få ta del av resultatet av studien innan den färdigställs (Silverman, 2013). Vidare förhöll sig studien till samtyckeskravet på så sätt att vid varje intervjutillfälle tilldelades en samtyckesblankett med ytterligare information om studien, som skrevs under av alla samtyckande deltagande informanter. I god tid belystes informanternas självbestämmanderätt att delta och svara på intervjufrågorna. De kunde, närhelst de själva kände, avbryta under studiens gång utan att behöva förklara eller motivera varför. Exempel på konsekvenser skulle kunna vara påtryckningar eller påverkningar från intervjuernas sida (Kvale & Brinkman, 2009). Konfidentialitetskravet är en viktig etisk utgångspunkt gällande

skyddandet av samtliga av studiens informanter. Det är betydelsefullt att alla deltagare känner trygghet i att deras identitet inte ska kunna spåras i studiens resultat. En noggrann redovisning om konfidentialitetskravet gjorde att en relation kunde byggas upp och det möjliggör för informanterna att känna trygghet i att våga prata ärligt om det ämne som studerades och därför gav ett trovärdigt svar (Silverman, 2013). Alla personuppgifter som tagits del av, i form av underskrifter, ljudfiler av intervjuer samt transkriberingsmaterial har getts största möjliga konfidentialitet genom att materialet förvarats på en låst plats där obehöriga ej kunnat tillgå uppgifterna. Med få informanter och en hög risk för igenkännande har det varit viktigt att ta i beaktande att ta hänsyn till konfidentialitet, till exempel genom att i resultattexten inte nämna informanterna vid namn eller inte heller nämnt vilken verksamhet informanterna representerats gällande första urvalet. Till sist betonar nyttjandekravet vikten av att undersökningsuppgifterna inte, under några som helst omständigheter används i andra sammanhang utanför studien (Silverman, 2013.) Uppgifterna som tagits del av, angående de enskilda personerna i urvalsgrupperna, har därför inte nyttjats på annat sätt än till föreliggande studie (a.a.)

8. Resultat

Syftet att undersöka flyktingars subjektiva integration i Kristianstad Kommun belyses nedan med resultat från studien koder. De presenteras som tre huvudkategorier: delaktighet, utanförskap och livschans som analyserades fram i slutet av analysfasen.

8.1 Delaktighet

Under intervjuerna har ett uttryck för vikten av delaktighet varit framstående. I Kristianstads kommun har intervjupersonerna upplevt en känsla av medbestämmande, vilken i detta fall upplevts som viktig i den subjektiva integrationen. Den politiska delaktigheten uppgavs som extra upplyftande, då det var länge sedan ett val överhuvudtaget ägt rum, eller ett val utan korruption, genomförts i deras hemländer. För några av våra informanter har rösträtten i Sverige varit den allra första politiska delaktigheten någonsin i livet.

Jag kommer ihåg när jag fick rösträtt i Sverige, det hade jag som kvinna aldrig i mitt hemland förut. Jag trodde inte på det, varför skulle min röst räknas. Det kändes fantastiskt. (2)

Det var aldrig riktiga val i mitt hemland. Allt var redan bestämt innan. Det skulle aldrig bli bättre så länge kriget fanns där. (1)

Inte enbart en den politiska delaktigheten ingav en känsla av inflytande för informanterna, utan den sociala delaktigheten lyftes även den som betydelsefull.

Jag får brev hem om kulturkvällar och shoppingerbjudanden i stan ibland, det jag känner då, ja det är skönt, jag känner mig sedd. (4)

8.1.1 Trygghet

Informanterna har uttryckt en trygghet i att ha möjlighet att bo tillsammans med sina familjemedlemmar och släktingar. Innan flykten till Sverige fanns hos många en rädsla i var de skulle bli bosatta, hur, samt med vilka. Inställningen var att de skulle försöka ha tålamod och förstå att boendekonstellationen i Sverige inte skulle bli densamma som den de flydde ifrån. De insåg dock tidigt att de hade möjlighet att, med tiden, kunna bo tillsammans, eller

nära, de familjemedlemmar och släktingar som var viktiga för informanterna i det gamla hemlandet vilket tidigt ingav en känsla av trygghet.

Familjen, vi har stark relation. Min pappa kom hit först. Trodde inte vi skulle få bo tillsammans, att de skulle dela på oss barn och mamma, pappa. Men det blev inte alls så, vi fick bo alla. Mina grannar var mina kusiner till och med. (2)

Medborgarskapet har uttalats som ett av det mest efterlängtade. Med det kan en känsla av säkerhet inför framtiden infinna sig på ett helt annat sätt än tidigare. Att bli svensk medborgare har, för informanterna nämligen medfört att kunna studera, annat än svenska, och söka arbete för en tryggare framtid.

Ja det är obekvämt faktiskt, jag var som vilse kan man säga. Så jag kunde inte göra nåt jag kunde inte söka till nånting och kunde inte åka var som helst heller. Har man inte det, är inte svensk medborgare så får man inte söka till polisen. (5)

Naturligtvis har Sveriges säkra politiska ståndpunkt uttryckts vara mycket viktig. Informanterna känner trygghet i att Sverige är ett land i fred och har så varit under en längre tid. Här finns inga spår av krig och ofred som kan skapa en otrygghet.

Här är så lugnt och fint. Inga bombade byggnader, inga militärer, ingenting. Här är så tryggt där vi bor, på stan, överallt. (6)

8.1.2 Eget ansvar

Informanterna belyser det egna ansvaret som en koppling till en känsla av delaktighet gällande den subjektiva integrationen. Mycket stöd finns att tillgå för flyktingar i Kristianstads kommun gällande integration och acklimatisering in i samhället, såsom SFI (svenska för invandrare) och arbetsförmedlingen, men det finns ändå en uppfattning om att de är betydelselösa fram tills att flyktingen själv förstår innebörden av de svenska myndigheternas betydelse, och då istället på eget initiativ vill bli en del av det som utgör Sverige såsom utbildning, sysselsättning och egna intjänade pengar.

Gymnasiet gick åt skogen. Jag tänkte inte plugga vidare alls utan jag tänkte jag ska gifta mig och bli hemmafru jag ska skita i allt, men sen så skrev jag in mig på arbetsförmedlingen. Så sa de att om man skrev in sig på någon aktivitet så skulle man få högre pengar och då skrev jag in mig på folkhögskola SFI. (1)

Det är fint att jobba på det här sättet för att man ska fortsätta att leva. För att det kommer hårda situationer man måste klara sig. (3)

Jag gillar att ta hand om människor också på olika sätt inom det här med vård. Därför var också ett syfte för att jag valde den inriktningen för att man blir lättlämplig till polisskolan, för att man ska också jobba med människor där. (6)

Det egna ansvaret uttryckte intervjupersonerna som att Sverige kan tillgodose en del resurser och möjligheter för utveckling och framtidsskapande utifrån språkundervisning för flyktingar, utbildningar och vidare jobb, men att det ändå i slutändan är varje enskild individ som gör val om att tillvarata dessa resurser.

Min mamma har valt att tillexempel läsa till läkare, det motiverar mig för min framtid. (2)

Min pappa började jobba som taxichaufför här i Kristianstad, han var aldrig hemma, jobbade hela tiden. Han tyckte att min mamma skulle ta hand om oss barn och stanna i lägenheten, precis som i hemlandet innan vi flyttade. Efter två- tre år ville mamma inte stanna hemma längre, hon såg att det fanns kvinnogrupper och utbildning för alla och då ville hon också. Idag jobbar båda mina föräldrar.(5)

Vikten av att själv ha ansvaret i att välja utbildning och söka jobb är således viktigt för känslan av den subjektiva integrationen, men i informanternas fall är det också viktigt att familjen är någorlunda accepterande gällande valet om utbildning.

Ja mina föräldrar stöttar mig. De vill att jag ska få utbildning. De hjälper mig med pengar nu så att jag inte behöver jobba, utan kan koncentrera mig på mina studier. Det hjälper mig mycket.(4)

8.2 Utanförskap

Informanterna har formulerat en känsla av utanförskap i det svenska samhället. Det upplevs förvisso olika, och i olika stor utsträckning, men gemensamt är att utanförskap, mer eller mindre, är ständigt närvarande.

Jag kommer alltid att vara flykting, invandrare, i Sverige. Jag är ju inte född här. Mitt namn och mitt utseende gör att det syns, och när jag går på stan kan jag se ut som vilken nyanländ flykting som helst, alltså inte svensk. Det går bättre när jag får prata, då låter jag inte så utländsk. (2)

Jag är rädd för att Sverige tar in så många flyktingar nu, det kommer väcka ännu mer hat och ännu mer utanförskap för oss alla som inte är födda här.(1)

Informanterna pekar på olika faktorer som bakomliggande för upplevelsen av utanförskap, men det gemensamma är ändå att den är närvarande, trots att de är svenska medborgare och i vissa fall har arbete och kan språket. Trots till försök att passa in i mottagarsamhället upplevs den gemensamma faktorn för informanterna vara att inte bli accepterad.

När jag var ny flykting här i Sverige kände jag ett enormt utanförskap för att jag inte kunde språket och inte hade arbete. Tänkte att den känslan skulle försvinna, men än idag är den kvar för nu får jag kritik av vissa svenskar för att ha tagit deras jobb. Det är svårt att bli accepterad. (5)

8.2.1 Svårigheter i anpassning

Deltagarna för studien beskriver att det var en stor omställning att fly till Sverige. Levnadsförhållandena ser annorlunda ut här, och innebär tvärt en ökad frihet, yttrandefrihet och jämställdhet. Informanterna kommer ifrån andra, mer konservativa, samhällssituationer och frånvaron av rättigheter har tidigare varit framträdande. De uttrycker att det inte bara har varit positivt att helt plötsligt ha förmåner och mänskliga rättigheter oavsett kön, utan det har varit en anpassningsprocess som tagit tid att förstå och hantera innan den ens har kunnat börja uppskattas.

Nej det var jobbigt för mig i början. Jag har slöja till exempel, vilket alla i mitt hemland har, och här fanns det helt plötsligt en större andel tjejer som inte hade det, som såg friare ut. Jag ville både prova på att ta av den, tänkte att jag skulle anpassa mig och få jobb lättare. Men jag bär den fortfarande hela tiden och kommer alltid att göra det. (2)

Min familj är som tur är väldigt öppen för moderna samhällen och tankar. Jag vet många som inte är det och har svårt att anpassa sig här i Sverige. De gamla strukturer och traditioner från hemlandet är jag glad att slippa, de är hemska mot kvinnor till exempel, men vissa av mina kompisar saknar det så. (3)

Även språkbruket har varit svårt att anpassa sig till för våra informanterna. Svårigheterna uttrycks inte primärt ligga i inläringen av det svenska språket, utan snarare i rädslan för att förlora sina rötter och glömma bort sitt ursprungsspråk. De berättar om ett dilemma i att avpassa de båda språken bäst utifrån sin livssituation. Informanterna förstår vikten av att lära sig svenska, och har strävat efter det, men eftersom att avsaknaden av svenska umgängen, och strävan efter att tala hemspråket i hushållet med familjen, så har språkanpassningen varit svår.

Nej vi pratar absolut inte svenska hemma och det är för att inte glömma det arabiska språket. (6)

Ah vi behåller liksom vårt språk, alltså ibland så kan man väl se det som ett problem det där med kulturkrock med språket, men vi har lärt oss att kombinera båda kulturerna och språken och många andra saker liksom. Jag vill ibland prata svenska hemma, men det känns fel /.../ fler svenska vänner hade kanske hjälpt mig bättre med svenska språket. (4)

Informanterna tar upp religiös- och kulturell övertygelse som hindrande faktorer för anpassning. Kulturella symboler och vanor som informanterna bär på, som tidigare aldrig ifrågasatts, har i Sverige fått möta viss tveksamhet. Att det i Sverige finns yttrande- och trosfrihet är något samtliga har känt av och beskriver som väldigt skönt och förvånansvärt tillåtande. Däremot upplevs den muslimska slöjan inte vara accepterad i det svenska samhället, slöjan uttrycks väcka kontrovers. En fullständig acceptans, som flykting med slöja i Sverige, beskrivs som svår, nästintill omöjlig. Anpassning i form av att inte bära slöja i Sverige framställs dock som otänkbart, men samtidigt vara en aspekt som medför en inre konflikt hos informanterna mot att verkligen anpassa sig och avvärja utanförskap.

Jag vet inte det är svårt att säga riktigt att man inte ska bära den här slöjan och anpassa sig till dagens samhälle, men jag hoppas bli accepterad ändå. Det är bara en slöja, jag är samma person med som utan och försöker vara svensk. (2)

Min mamma och syster bär inte slöja faktiskt, det är ett val de gjort för att göra det lättare för sig här. (3)

8.2.2 Bristen på känslan av tillhörighet

Tillhörighetsfaktorn är central i frågan om den subjektiva integrationen. Frågor och samtal om känslan av tillhörighet kom därför naturligt för informanterna under intervjuerna. Det finns många olika aspekter inom begreppet tillhörighet, så som till exempel etnisk-, religiös- och social tillhörighet. För studiens informanter handlade det mycket om att inte ha en vidare stor

umgängeskrets eller socialt liv. Bristen på känslan av tillhörighet gällande uppfattningen om att egentligen inte tillhöra eller ha ett hem, varken här i Sverige eller i det land de faktiskt föddes i och tvingades fly ifrån, är gemensamt.

Det kan vara lite jobbigt ibland att man inte känner sig hemma någonstans egentligen. Det kan vara jobbigt här att liksom inte kunna hänga med på allting på grund av kultur och familjens traditioner. Sen så kan det också kännas jobbigt när man är i sitt hemland igen och de inte heller känner att du är en av dem längre. Man är utanför ibland på båda ställen det kan vara det jobbigaste. (1)

Bristen på tillhörighet upplevdes som allmän, men var framförallt bristfällig med svenska sällskap och, enligt informanterna, i sociala aktiviteter såsom exempelvis bio, ut och äta på restaurang eller andra tillställningar. Informanterna kunde vidare inte fastställa några direkta anledningar till varför tillhörigheten upplevdes så låg men att skilda bakgrunder, livssituationer och syn på vad som är faktiskt underhållande är avgörande för informanternas känsla av låg tillhörighet och social gemenskap.

Alltså jag vet inte om det handlar om olika intressen eller att jag inte går ut och festar eller så men ja nej jag har ingen kontakt med någon. (4)

Alltså jag gör inte så mycket på fritiden, men jag träffar fästman, sen ja alltså det är lite olika ibland men jag sitter mycket vid nätet som alla andra gör. (2)

8.2.3 Fördomar

Många av informanterna har upplevt, eller upplever fortfarande, fördomar. De berättar om att de på ett eller annat sätt är ständigt närvarande i det svenska samhället. Det blir missförstånd och det är svårt att hantera, de beskriver fördomarnas ursprung komma ifrån okunskap och rädsla för det som inte är svenskt. Informanterna understryker dock en förståelse för att fördomarna finns och att Sverige har rätt att reagera när det kommer så många flyktingar som inte tänker och lever som svenskar gör.

Ja alltså det känns som att svenskar kollar på mig på ett visst sätt, som om de redan känner mig och vet hur jag tänker och upplever bara för att jag inte ser svensk ut. De tror kanske inte att jag också är öppen som dem. (2)

Ibland när någon svensk som inte känner till min kultur, eller hur jag är som person, har en massa fördomar så gillar jag när man bara kommer och liksom bara frågar för jag känner att de har många olika fördomar om hur jag kan vara som person. Då har det blivit bättre om man bara kom fram och frågar. (3)

Några av informanternas sätt att hantera de fördomar som de möter i svenska samhället är att de ska motbevisa fördomarna. Genom att försöka leva sitt liv så likt, med matvanor, rutiner etcetera som det svenska samhället som möjligt.

Jag förstår, jag ser många flyktingar varje dag, och många beter sig inte som man ska i Sverige. Jag försöker tänka att jag ska visa Sverige, att jag är snäll, sköter mig och är öppen. (5)

Informanterna har även uppfattat fördomar inifrån sin egen kultur. Både här i Sverige och i sitt hemland, när de har varit tillbaka och besökt bekanta, så har fördomar upplevts. Att ständigt avvåga varifrån fördomarna kommer ifrån och varför, har uttryckts som ständig närvaro hos informanterna. Många gånger har förståelsen varit större ifrån svenskar, och fördomarna och fördömsen större från individer från den egna kulturen.

Ja både i hemlandet och här i Sverige har vissa flyktingar, med samma ursprung som jag, många frågor och de dömer oss mycket. De tror att vi är jätteförsvenskade, med för mycket smink och för tigha kläder, och att vi inte är religiösa där så tycker de att vi har för tajta kläder. En massa jobbiga fördomar. (2)

8.3 Livschans

Samtidigt som flykt och etablering i ett nytt land som Sverige genomsyras av sorg, svårigheter och utmaningar så beskriver ändå informanterna en känsla av hopp och en ny chans för en värdig framtid. Det fanns en underliggande förtröstan hos informanterna i det faktum att det var just Sverige, Kristianstads kommun, de kom att få bygga vidare på sitt liv. Det organisatoriska stöd i integrationsprocessen, i form av språkkunskaper och möjligheter till boende och utbildning, var inte primärt vad som informanterna framhöll som mest grundläggande. Snarare lyftes den faktiska livschans som infunnit sig i form av den ökade möjligheten till val i samhället, oavsett kön eller ålder, utifrån det egna intresset om framtida yrke, social ställning och familjens situation.

Ja, ja faktiskt. Det är här man kan säga att min framtid ska byggas upp. (6)

Ja genom att hela min familj har det bra här så är jag säker på mig själv, och att mitt liv blir bättre här. (5)

8.3.1 Självförverkligande

Informanterna har i intervjuerna fått frågor om framtidsplaner och drömmar här i Sverige. I sina hemländer, de länder de flytt ifrån, har det inte kunnat existera några drömmar mer än sin egen och sina familjers överlevnad. Några av informanterna beskriver dock en dröm som faktiskt fanns tidigare, nämligen drömmen att bilda familj som sitt enda egentliga och primära mål innan flytt. Med åren som gått för informanterna i Kristianstads kommun, desto fler och större målbilder har vuxit fram. Det är svårt att säga om de vuxit fram här på grund av att möjligheterna finns, eller att de alltid egentligen funnits inom dem, men att de fått hållas tillbaka på grund av sin känsla för överlevnad och att den tagit över. Informanterna beskriver framtiden som ljus, och det på grund av den ökade chans till självförverkligande som nu upplevs. Det finns känsla och visdom om att deras familjer har det tryggt och bra här i Sverige, vilket var primärt för informanterna att känna innan de skulle välja att fokusera på sig själva. Nystart med utbildning och att själva få välja sin karriär, oavsett bakgrund eller kön, beskrivs som en typ av självförverkligande, nu när de primära behoven mer än någonsin är tillfredsställda.

Jag vill plugga vissa kurser för att jag vill bli duktig, jag vill kunna så mycket liksom. (1)

Man måste fly från krig, men jag måste säga att idag har jag ett nytt liv måste med så många möjligheter för mig själv. (3)

8.3.2 Självkänsla

Beskrivningen av den upplevda självkänslan skildes informanterna åt. Informanterna upplevde att en ökad självkänsla främjats främst genom att de traditionella könsrollerna suddats ut vid ankomst till Sverige. Informanterna har vuxit upp med, sett och upplevt andra könsroller, mer konservativa sådana, i sina hemländer under sina unga år, vilka sedan har ifrågasatts här i Sverige, eller åtminstone getts möjligheten, att omvärderas. De har på olika vis själva tagit ställning till- och hanterat den typ av könsroll de nu velat anta. Gemensamt för informanterna har varit att de uppmärksammat tillfället och uttrycka tvivel om könsnormer och maktstrukturer. En insikt om möjlighet till utbildning, beskrevs som stärkande för självkänslan hos informanterna, att ha möjlighet att bli kunnig och utbildad, och inte nödvändigtvis en primärt arbetande individ.

Ja för framtidsplaner just nu så vill jag utbilda mig. Jag läser vissa kurser som jag vet att jag inte kommer behöva, bara för att jag kan ändå, det känns bra. För jag tänker mycket på framtiden och jag vill ha barn, jag vill kunna uppfostra dem rätt och jag vill kunna hjälpa dem med mina kunskaper. (6)

Informanterna menar även på att de helt omvärderat sin egen potential och självkänsla hade fått en ny dimension i takt med att utbildnings- och karriärdrömmarna kunnat öka.

Jag gillar verkligen hur jag har lärt mig att tänka för jag vet att i hemlandet så ifrågasätter man nästan ingenting utan man bara följer. Det jag har lärt mig här är att man ska ifrågasätta exakt varenda sak (fniss) och det tycker jag är jättebra för man tänker liksom själv man följer inte bara med strömmen, så tänkte jag inte innan jag flyttade hit. (4)

Informanterna uttryckte sig på ett annat sätt gällande självkänslorörelsen. I sina hemländer har de också ingått i ett traditionellt könssystem där de har förväntats försörja och försvara familjen, främst militärt. Här i Sverige har inte den militära drömmen levt vidare, utan kunskapshöjande arbeten och mer identitetsatsningar har uttryckts som meningsfulla för att utvecklas och bli starka individer, innan någon av dem längtar efter att bilda familj.

Nej jag hade tänkt militärtjänsten, men inte som här. Att ha ett bra liv, att få en bättre framtid här, att se en annan värld, så är det här. Vi hade inte så stort hopp innan flykten som nu. (6)

9. Diskussion

Resultatet i studien redogör för tre framstående kategorier gällande den subjektiva integrationen: delaktighet, utanförskap och livschans. Utifrån studiens teoretiska utgångspunkter; KASAM och Systemteori, kommer, i diskussionen, kategorierna att relateras samt till annan relevant litteratur, för att sätta informanternas upplevelser i relation till hälsa och tillfredsställelse, eller hur de båda möjligtvis kan uppnås i en integrationsprocess.

Informanterna beskriver den demokratiska delaktigheten som både förvånande, men också upplyftande. De har, mer eller mindre, inte haft någon tidigare erfarenhet av hur en

demokratisk stat fungerar, utan är vana vid hierarki och korruption. Att gå från en sådan politisk, och icke-demokratisk verklighet, till en där de till och med får delta i politiska val har ökat känslan av delaktighet och inflytande för informanterna. De beskriver denna rättighet som viktig och ansvarsfull. Möjligheten och rättigheten till deltagande i politiska val i Sverige förefaller verka som en resurs gällande delaktighetsaspekten för informanterna i sin integrationsprocess. Aytar (1999) understryker dock att utrikesfödda, i mindre utsträckning än svenskfödda individer, engagerar sig partipolitiskt, att rättigheten att få delta i val, är den faktor informanterna lyfter som värdefull. Vidare applicerar Aytar den demokratiska delaktigheten i ett subjektivt integrationsperspektiv. Informanterna uttrycker denna rättighet som positiv och stärkande på ett personligt plan, men även för känslan av delaktighet.

I studien har huvudkategorin utanförskap lyfts fram där upplevelser om svårigheter i form av anpassning, tillhörighet och fördomar varit särskilt framstående för informanterna. Känslor av utanförskap, som informanterna beskriver, är inget nytt i integrationskontexter utan handlar om kulturella-, etniska- och religiösa skillnader och uttryck såsom exempelvis skilda språk och slöjan. Det var dock inget informanterna själva uttryckte tendera att göra något åt, ändra eller hade oförståelse för, utan så länge de upplevde sig accepterade av etniskt svenska i ovanstående situationer så beskrevs det som hanterbart. I en studie genomförd av Södergran (2000) finns likheter med resultatet för denna studie. I hennes studie, precis som i denna, fanns det i informanternas upplevelse sammanhang och arenor där en "vi-och-dem" känsla kunde infinna sig. Det här är ett fenomen som Södergran (2000) förklarar som en diskursiv problematik inom integration. Problemet med om, och när, det skapas ett "vi- och-dem" i ett samhälle så skapas det olika grupper mot varandra, vilket utgör en risk i integrationsprocessen. Grupperingar i det här sammanhanget rör den etniskt svenska majoriteten, och flyktingar i minoritet. Utanförskap frodas i just denna diskursiva problematik, vilket också framgår i studien (a.a.).

Studiens resultat avslutas med begreppet livschans som ett fenomen inom subjektiv integration. Livschansens innebörd beskriver informanterna som en ny samhällssituation som har skapat möjligheter för de att tillfredsställa fler behov. Ett resonemang, som framkom av informanterna, var beskrivningen av hur deras livschanser utvecklats. I sina hemländer beskrev de situationen som orättvis, inte likvärdig eller jämlik. Flykten till Sverige har medfört att dessa skillnader har suddats ut något, både de egna och samhällets resurser har ökat. De strukturella svårigheter som uppkommit i integrationsprocessen för informanterna, såsom skola och språkinläring, har kunnat hanteras och upplevts meningsfulla på grund utav de livschanser informanterna beskrivit sig ha. Informanterna uttryckte sig vidare ha en möjlighet till vidareutbildning och betydelsefulla jobb, vilka är livschanser som inte varit verklighet för informanterna innan flytt. Flytten till ett nytt samhälle kan således i sig ha bidragit till en nystart, med utbildning och att själva få välja sin möjliga karriär. En chans att kunna välja utbildning, skapa nya sociala nätverk som utvecklar individen. I resultatet beskriver informanterna sin framtid som ljus, och det, först och främst, på grund av den upplevda ökade chansen till självförverkligande. Makt att bestämma själv över att få bli vad som helst, handlar i detta fall således om självkänsla och självförverkligande. Alla flyktingar i Sverige får samma organisatoriska stöd och möjligheter. Det är sedan upp till hur varje individ själv väljer att tillvarata de som utgör skillnaden i utveckling, och därmed även livschans. Livschans är enligt Dahrendorf (1979) inte enbart personliga resurser utan samspelar med samhällets sociala nätverk, vilket tyder på att livschanserna i sig är beroende av individens egen förmåga att skapa sociala nätverk i ett samhälle fullt med möjligheter. Det egna ansvaret kan därmed sägas både stå för en risk i och med de möjligheter som finns, men även verka som en resurs utefter hur livschansen tillvaratas utefter de preferenser varje

enskild individ förmår och identifierar som meningsfulla. Livschanser är därmed förståelsen för den kontexten, exempelvis en integrationsprocess, en individ befinner sig i samt det egna ansvaret att balansera valfrihet, resurser och ansvar (a.a.)

Utifrån ett genusperspektiv, så har de ökade möjligheterna, genom förändrad livschans, varit störst för de kvinnliga informanterna. Förändring i livschans lyfter resultatet för studien främst handla om utbildnings- och karriärmöjligheter. De beskriver sin situation ha förändrats drastiskt genom flytt från ett land med konservativ och traditionell syn på könsroller, till ett land där jämställdhet är eftersträvanvärt och där lika villkor oavsett kön är givet. Termen ”socialt aktörskap” kan sätta denna genusfråga i ett större sammanhang. Castells (1996) beskriver socialt aktörskap som social mobilisering mot strukturell särbehandling. Det är viktigt att både kulturell identitet, men även genusfokus tas hänsyn i detta perspektiv. Socialt aktörskap innefattar att inte se på invandrarkvinnor som passiva offer, utan utmanar istället strukturell diskriminering (a.a.). Att arbeta aktivt och främjande för kvinnor från etniska minoriteter är av största vikt för att denna, annars lätt marginaliserande grupp, ska inkluderas gällande utbildnings- och arbetsmöjligheter (Ålund, 2009).

Informanterna i studien uppvisar ett mod och en övervägande positivitet gällande det faktum att de tvingats fly sitt hemland, för att försöka starta om, och bygga upp ett nytt liv här i Sverige. Studiens ena teoretiska utgångspunkt, KASAM, kan appliceras för att abstrakt försöka förstå subjektiv integration. Komponenten begriplighet utgörs av en upplevelse av regelbundenhet. Resultaten för studien visar på att nivån av begriplighet för informanterna var väldigt låg framtill att de fick sitt uppehållstillstånd. Först efter att de fått en försäkran om att de faktiskt fick stanna i Sverige kunde begripligheten öka. Informanterna beskrev att välmående och en ökad känsla av struktur och regularitet i livet infann sig så fort deras rättigheter som samhällsmedborgare i Sverige blev klargjorda. Antonovsky (1996) har beskrivit strävan efter att kunna förutsäga händelser som viktig även vid situationer som överraskar. Han menar på att människor som upplever kunna göra situationer begripliga är i högre utsträckning mer friska och har en bättre hälsa, vilket också resultatet i denna studie pekar på, där överraskande situationer såsom kommunbyte, eller flytt var begripliga för informanterna så länge de hade fått sitt uppehållstillstånd (a.a.).

Komponenten hanterbarhet innefattar att som individ försöka se och nyttja de resurser som finns att tillgå vid motgångar. Ju större förståelse för integrationsprocessen en flykting utvecklar, i det här fallet, desto starkare kan hanterbarheten bli för de insatser och satsningar individen själv behöver göra. Socialstyrelsen (2009) understryker att integration kan medföra stressande situationer och problem. Av största vikt är då att problemhantering sker (a.a.). Det kan både innebära att lösa problem på ett resonligt vis, men även att hantera- och leva med problem som inte går att lösa på ett så positivt sätt som möjligt. Det kan klaras av genom en stark KASAM, men även genom att öka känslan av att det finns resurser att tillgå i det integrationssystem vi har i Sverige. Genom ökad upplevelse av resurstillgångar kan således hanterbarhet och motståndskraft mot ohälsa öka hos varje individ (Antonovsky, 1996).

Resultatet presenterar att meningsfullheten i flyktingarnas situation är känslomässigt förankrad i positiva faktorer såsom trygghet, livschans och framtidsutsikt som kommit med den allmänt ökade anpassningen. Känslan av sammanhang kommer därav i det här fallet ur det faktum att det finns övervägande emotionellt betydelsefulla aspekter som motiverar och engagerar informanterna i sin fortsatta subjektiva integration mot en ökad delaktighet i samhället. Meningsfullhet kan således bli en effekt för flyktingarna, en effekt utav de positiva känslor som kan uppstå genom att mer och mer lära sig det svenska språket, klara sin

utbildning eller vidare även få det arbete de kämpat för. Hela integrationsprocessen borde, med rätt medel, kunna skapa en känsla av sammanhang för flyktingar. Regeringen (2011) uttrycker att tanken med integrationssystemet trots allt är att öka förutsättningarna för att klara motgångar och tillvarata resurser, på lika villkor, men om det inte är tydligt för flyktingen så kan det skapa risker för ohälsa (a.a.) Resultatet för studien pekar på att god potential för att begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet upplevs, men KASAM hade kunnat främjas än mer för individer att bättre klara av motgångar i integrationsprocessen och främja hälsa även i svåra situationer.

Utifrån studiens andra teoretiska utgångspunkt, Systemteori, kan integration ses som ett ömsesidigt beroende mellan två system, flyktingar å ena sidan, och myndigheter å andra. Detta beroende kan skapa utbytes- och informationsproblem, vilket sedan i sin tur kan leda till stress, ohälsa och hjälplöshet i integrationsprocessen (Öquist, 2003). I resultatet för studien lyfte informanterna olika faktorer som viktiga i frågan om förtroende för integrationssystemet. Boendesituationen, utbildningsmöjligheter, demokratisk inkludering och valfriheten etc., var exempel på faktorer som bidrog till positiva erfarenheter i systemet. Informanterna lyfte även aspekter av utanförskap med svårigheter i anpassning, bristen på känsla av tillhörighet och fördomar som konflikter och risker i sin integrationsprocess. Öquist (2003) talar om att alla system, och även då som i det här fallet integrationssystem, har en lägsta och en högsta toleranströskel. Systemets rörlighet, alltså där det är effektivt och hjälpsamt, bör hålla sig i toleransområdets mitt för att bevaras främjande. Förtroende och tillit för systemet är viktiga faktorer för att hålla systemet flexibelt och gynnsamt (a.a.). Ett fenomen som framkom av informanterna var att ansvaret för integrering upplevdes ligga på antingen informanterna själva, eller på verksamheter inriktade på flyktingar. I enlighet med en studie genomförd av Esken, Högfeldt och Slonje (2009) har även informanterna i denna studie upplevt att ansvaret för den sociala delaktigheten inte antagit ett gemensamt ansvar. Med tanke på hur viktigt samspel och interaktion är för inläring, och därmed även för integration, kan antas att den ömsesidiga insatsen och samspelet i hela befolkningen, och inte enbart minoritetsgrupper, kan komma att kräva större uppmärksamhet och fokus. Ansvarsfördelningen borde inte vara så komplex att den begränsas till två sidor, svenska myndigheter och flyktingarna själva. Integrationsansvaret har varit eget, den har legat på denna minoritetsgrupp, flyktingar, och brustit i att vara en samfällig- eller ömsesidig process. Trots att integration, per definition, faktiskt är en ömsesidig process, tycks det reella och praktiska utförandet av gemensam påverkan falla någonstans på vägen (a.a.). Öquist (2003) beskriver just denna ömsesidiga process som ett gemensamt ansvar inom varje system om det så är Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen eller skolsystemet. Varje system bör på allvar se sitt system som viktigt, öppet och rörligt. Negativa erfarenheter av respektive system kan skapa en känsla av utanförskap och meningslöshet för de integrerade, medan en positiv erfarenhet i systemen kan främja en känsla av sammanhang och vidare även hälsa och välbefinnande (a.a.).

Det systemteoretiska perspektivet talar vidare om vikten av ett samspel mellan individen själv och sin omgivning. För informanterna i denna studie var språkinläring och utbildning arenor där de främst utvecklade en social gemenskap i systemet. Luhmann (1996) beskriver social växelverkan som oerhört viktig för att förebygga utanförskap, och främja delaktighet. I kommunikationen mellan individer, i systemet, sker inte enbart informationsutbyten, utan allra viktigast så sker värderingsutbyten. Genom kommunikation i sociala system kan integration aktivt arbetas med genom att etablera attityder och normer motsvarande de vi tänker att det svenska samhället bygger på och ska genomsyras av (a.a.). Resultatet visar på att informanterna hade målsättningar- och en bild utav vad de förväntade sig få ut utav sin utbildning och kunskapsinläring. Det fanns överlag, hos de integrerade, en positiv bild och

attityd gentemot skolmiljön som system. Luhmann redogör vidare för kommunikation och socialt samspel som potentiellt främjande för flyktingarnas framtida integrationsprocess. Genom en positiv syn på kunskapsinläring här i Sverige finns goda möjligheter för en bättre framtid, med vidare sociala nätverk och längre fram möjligtvis även jobb. En sådan tydlig målbild kan verka positivt för hälsan och minska stressorer i integrationssystem (a.a.).

Avslutningsvis så har informanterna för studien lyft fram både lika upplevelser i vissa avseenden, men även skilda åsikter i andra. Med tanke på hur individuell upplevelsen av anpassning och integration faktiskt är har syftet för denna studie varit att faktiskt lyfta individer och lyssna till några flyktingars uppfattning om, och hantering av sin integrationsprocess. Aschers (2014) studie lyfter betydelsen av att lyssna till enskilda flyktingars tänkesätt och känslor av att fly hit till Sverige, istället för att enbart se dem som en homogen grupp som bör integreras. Ur hans studie växte idén fram till syftet för den här studien. Det finns en betydelse och vikt i att se till enskilda individer i denna, så ofta kallad, marginaliserade grupp gällande egna intryck om sin subjektiva integration. Även om studieresultatet presenterar faktorer gemensamma för informanterna, så menar Ascher att det inte nödvändigtvis är resultaten som måste ligga i fokus (a.a.). Informanterna har beskrivit resurser som delaktighet, trygghet, utökad livschans gällande utbildning och arbete, samt svårigheter i anpassning och känslor av utanförskap som risker i sin integration. Syftet i denna studie har därmed även eventuellt kunnat bidra till att faktiskt tillgodose några individers mänskliga behov av att bli sedda, bli lyssnade på och att få bidra.

10. Metoddiskussion

Studiens styrkor och svagheter kommer i följande stycke diskuteras enligt etiska övervägande och trovärdighetspekterna: pålitlighet, tillförlitlighet, konfirmerbarhet och överförbarhet.

Tillförlitligheten i studien styrks av begrepp och teoretiska metoder. Då syftet för studien var att undersöka flyktingars subjektiva integration i Kristianstads kommun föll sig undersökningen sig som så att förstå en annan persons verklighet. Därför ansågs kvalitativ studiemetod med semistrukturerade intervjuer, vara fördelaktig för undersökningsfrågan. Tillförlitlighet i kvalitativ studiemetod innefattar tillgången i intervjuguidens intervjufrågor och deras relevans till studiens syfte (Kvale, 2014).

Pålitligheten och trovärdigheten i en kvalitativ studie grundar sig sedan i de teoretiska och praktiska metoderna. Med semistrukturerade intervjuer skapades en närmre kontakt med informanterna. Enligt Malterud (2014) är relation och god kontakt viktigt för ett trovärdigt resultat. Den nära kontakten, som skapades innan och under intervjutillfället, kan ha möjliggjort att informanter vågade dela med sig av sina personliga erfarenheter, upplevelser och känslor i frågan om den subjektiva integrationen. Den personliga kontakten anses även kan ha ökat tillförlitligheten för undersökningen, eftersom att långa och djupgående intervjuer, utifrån förberedda intervjuguides, har möjliggjort för ett öppet intervjuklimat. Intervjuerna styrdes till viss del av intervjuguiderna men utöver den ställdes öppna frågor, följdfrågor och diskuteras andra ämnen än bara det som fanns i intervjuguiden. Svar och frågor upprepades för att understryka så att uppfattning, gällande intervjusvaren eller ställda frågor, varit korrekt för att sedan bekräfta eller dementera om så var fallet vilket styrker trovärdighet och pålitligheten i studien (Kvale, 2014). Då ämnet subjektiv integration är relativt outforskat krävdes en metod som kunde gå in på djupet samtidigt som ett brett datamaterial kunde införskaffas. Viktigt var att, utan förutfattad mening, fånga upp så mycket information som möjligt om fenomenet och att data som var relevant skulle kunna sällas ut under analysstadiet, vilket Grundad teori tilläts göra. Gällande Grundad teori menar Glaser att

trovärdighetens högsta prioritering är vikten i att behålla, under hela analysprocessen, en teoretisk känslighet för fenomenet som studeras (Glaser, 2002).

Valet av Grundad teori, som utgångspunkt för studien, har styrkt tankarna kring att vara förutsättningslösa och öppna upp för icke färgat resultat av det insamlade materialet. Då Grundad teori inte utgår från en teoretisk utgångspunkt utan syftet är att efter analysen koppla resultatet till vetenskapligt provad empiri och teorier finns inga glasögon som letar egenskaper som specifikt blir begreppsligande (Glaser, 2008). Att studera begrepp och teorier efter att resultatet sammanställts har minskat risken för att resultatet från intervjuerna färgats av den tidigare forskning och förståelse som finns gällande den subjektiva integration. Reflektionerna kring att färgning av empiri är en risk, har istället ökat medvetenheten om öppenhet genom hela analysprocessen (Hartman, 2001). Genom hänsyn till den egna förståelsen kan möjligheten till att konfirmera stärkas. Studien har präglats av ett reflekterande och självkritiskt förhållningssätt och värderingar av insamlingsmaterialet har undvikits vid tolkning och analys av materialet.

Möjligheten till att styrka och konfirmera menas med hur studien har utförts i god tro och inte blivit påverkad av egna värderingar och är ett kvalitetskriterium till studien (Bryman, 2011). Reflektionen kring studiens genomförande leder till tankar kring de metodiska svårigheterna. Svårigheter i metodarbetet har varit att förstå tillvägagångssättet om hur kodning och bildningen av kategorierna praktiskt skulle genomföras. Om förståelsen kring kodning funnits hade den öppna fasens process kunnat förkortas och huvudkategorier hade kunnat fastslås mer effektivt. Glaser (1992) rekommenderar att tålmodigt vänta in och låta kategorierna växa fram och konfirmerbarheten tas hänsyn till. Med tanke på att utgångspunkten var att undersöka fenomenet subjektiv integration så förutsättningslöst som möjligt var Grundad teori den som passade bäst in på studien för att verifiera fynd under analysprocessen (Hartman, 2001).

Etiska överväganden har därför också tagits hänsyn till utefter kvalitativa metods kriterier informationskravet, samtyckeskravet, kondifientalitetsskravet och nyttjandekravet. Att ta hänsyn till och noggrant följa och överväga undersökningens olika etiska aspekter är styrka för studiens tillförlitlighet (Kvale & Brinkman, 2009). Samtycke gällande inspelning och deltagande är viktiga aspekter som tagits hänsyn till. Intervjuprocessen, med att skicka ut intervjuguiderna i förväg, har varit av största vikt för studien och intervjutillfällena, då informanterna hade svenska som andraspråk och endast läst SFI (svenska för invandrare). Genom att ha skickat ut intervjuguiden först styrks informationskravet men även möjliggjordes det till att informanterna fick chans att förbereda sig på frågorna och tänka kring dem eller ställa frågor, under intervjutillfället, på det dem inte förstod. Vid intervjutillfället upptäcktes också den förberedande processen vara en styrka för ökad förståelse för båda parter. Under intervjutillfällena tillämpades följdfrågor och uppmuntringsfrågor för minskat missförstånd samt ökat djup i intervjusvaren. Följdfrågor och uppmuntringsfrågor bidrar i sig till en ökad trovärdighet gällande intervjusvar. Genom att minska missförstånd och istället klargöra frågor och svar är viktigt för trovärdigheten i resultatet (Kvale & Brinkman, 2009). Att informanterna under intervjuerna har talat sanning kan inte helt konstateras utan värderas och uppfattas som sanna. Belysningen om äkthet om det undersökta materialet anses därför som god och ges möjlighet att användas i frågor gällande subjektiv integration (Bryman, 2011). Ingen tidigare personlig relation har funnits till informanterna därför har en central del i kontaktskapandet varit att skapa goda och avslappnade intervjumiljöer. En miljö kan vara stressande eller ge ett avslappnat intryck och det i sig gör informanten mer eller mindre bekväm i intervjusituationen (Silverman, 2013). Med tanke på att vi var två intervjuare, så kan det ses som både en svaghet, men även en

styrka för pålitligheten. Svagheter som reflekterats över, med två intervjuare, har varit att balansen mellan oss och informanten skulle kunna upplevas ojämn. Vid första mötet fanns därför förståelse för att två intervjuare kan kännas nervöst för informanten, vilket gjorde att medvetenheten om vikten av att förmedla ödmjukhet och anspråkslöshet till deltagarna var hög (Kvale, 2014).

Svaghet i undersökningen kan diskuteras genom studiens överförbarhet och äkthet. Då studien är kvalitativ med få informanter och genomförda intervjuer ses överförbarheten som begränsad och därmed inte lika användbar eller tillförlitlig i andra fenomen än integration (Bryman, 2011). Valet av metod och metodologi valdes utefter vad som var mest lämplig för undersökningens syfte (Kvale, 2014). Kvalitativ ansats utgår inte med syfte att generalisera utan en styrka i överförbarhet finns gällande om resultat och teori kan överföras på varandra. Få deltagare påverkar därmed inte överförbarheten till liknande fenomen. Figur 1 visar på hur analysprocessen i studien genomförts och är en styrka för visat pålitlighet (Bryman, 2011). Intervjuerna som genomförts har transkriberats direkt efter varje intervju. Båda har medverkat och suttit med vid varje transkriberingstillfälle vilket gör att innehållet kunnat säkerställas med hög grad av validering. Transkribering ökar trovärdigheten i både resultat och analys av tematisera (Kvale, 1997). Efter varje transkribering återkopplades transkriberingsmaterialet till inspelningsmaterialet och lyssnades igenom igen för att dubbelkolla transkriberingsunderlaget på nytt. Genom att dubbelkolla materialet och jämföra med inspelning minimeras risk för fel i transkribering och ökar äktheten (Malterud, 1998). Med bådars närvaro kunde båda lyssna till inspelningen, styrka eller komma ihåg det den andra missta och risk för minnesluckor och/eller minnesfel minskat (Ahrne, 2011).

11. Konklusion

Det problemområde och den avsikt som har genomsyrat studiens syfte har varit att undersöka flyktingars subjektiva integration i Kristianstads kommun. Utifrån det subjektiva perspektivet, och genom en strävan efter att vara så förutsättningslösa som möjligt, landade valet på Grundad teori som analysmetod. Delaktighet, utanförskap och livschanser är de huvudkategorier som lyfts fram i resultatet för studien. De är beskrivningar som informanterna förmedlat som de känslor och begrepp som speglar deras subjektiva integration hittills. De teoretiska utgångspunkterna i studien, som vuxit fram under studiens genomförande, är KASAM och Systemteori.

Vi anser oss ha lyckats undersöka syftet för studien, kunnat utforska och besvara studiens frågeställningar, samt tillämpat två teoretiska utgångspunkter som har kunnat sätta resultatet i ett större sammanhang för ökad förståelse. De resultat som framkommit i studien är den bild som informanter skildrat och upplevt, och beskriver inte verkligheten för hela Sveriges flyktingpopulation. De faktorer som informanterna identifierat som risker i sin integrationsprocess var upplevelser av utanförskap med svårigheter i anpassning som följd, och tillfällena av brist på känslor av tillhörighet samt fördomar. Resultatet presenterar även faktorer som informanterna identifierat som resurser gällande sin integration, vilka var; en uppskattad känsla av delaktighet, trygghet, eget ansvar, förändrad och förbättrad livschans samt ökad möjlighet för självförverkligande.

För vidare forskning i ämnet, subjektiv integration, skulle KASAM kunna ges större utrymme. Integration behöver inte enbart handla om att mäta om minoritetsgrupper är en del av majoritetsbefolkningen eller inte, utan snarare om individer i befolkningen har en känsla av sammanhang i det samhälle de flytt till. Att lyssna till, och lyfta denna minoritetsgrupp,

istället för att gå till organisationer- eller anställda som jobbar med flyktingar kan vara värdefullt. Utifrån de huvudfaktorer som framkom i resultatet; delaktighet, utanförskap och livschans, så skulle vidare forskning kunna undersöka än mer vad det är som framkallar dessa upplevelser. Med hjälp av KASAM skulle sedan en större förståelse och vetskap kunna medföra en identifiering av resurs- och riskfaktorer i en integrationsprocess.

Utifrån ett systemteoretiskt perspektiv skulle vidare forskning kunna studera eller kartlägga individer i ett, eller flera integrationssystem. Öppna integrationssystem skulle kunna främja sociala utbyten och nätverk där positiva normer och attityder utvecklas för flyktingen gentemot mottagarsamhället. Slutna system får däremot lätt en kontraproduktiv effekt med utanförskap och oförståelse för det nya samhället. Istället för att se till flyktingarna, de som ska integreras, skulle vidare forskning kunna fokusera på de system flyktingarna verkar inom, för att påverka en positiv integration ur ett annat perspektiv.

Alla flyktingar som kommer till Sverige och försöker skapa sig ett nytt liv, sammanhang och nya erfarenheter är individer med skilda bakgrunder, livsupplevelser och vanor. Resultatet visar att alla flyktingar i Sverige samlas till en enda homogen grupp, med utgångspunkt för att gruppen ska kunna hanteras rent integrationsmässigt. Vem bär då ansvaret för integration och känslan av delaktighet i det nya landet? Sveriges politiker? Myndighetsutövare? Är det kanske flyktingarnas eget ansvar att skapa samhörighet till det svenska samhället? Omständigheter som minskar möjligheten till att integreras i det svenska samhället är bland annat att all fokus kring integration ligger inom ramen för flyktingars primära integration. Flyktingars sekundära integration ligger inte i fokus vilket innebär att den sociala- och subjektiva integrationen faller ur fokus i en integrationsprocess.

12. Referenser

- Ahrne, G. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl. Stockholm: Liber.
- Amnesty. (2016). *Flyktingar och migranter*. Elektronisk: <http://www.amnesty.se/vad-gor-vi/flyktingar-och-migranter/>. (Hämtad: 2016-03-21).
- Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. *Health Promotion International*, Vol: 11, sid 11-18.
- Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium*. 2. Uppl. Stockholm: Natur och kultur.
- Ascher, H. (2014). *Ensamkommande barn och ungdomar- Ett longitudinellt perspektiv*. Forskningsrapport 2014:4, sid 71-117. Stockholm: FoU.
- Aytar, O. (1999). *Integration i mångfald – en studie av sex invandrargrupperns upplevda integration i Sverige*. 1999:1 sid 35-117. Stockholm: Jina nu förlag.
- Bauer, G. D., Kenneth, J. & Pelikan, J. (2006). The EUHPID Health Development Model for the classification of public health indicators. *Health Promotion International*, Vol: 21:2, sid 153-159.
- Bertalanffy, L. (1968). *General System Theory- Foundations, Development, applications*. Canada: University of Alberta Edmonton.
- Brulde, B. & Tengland, P-A. (2003). *Hälsa och sjukdom- en begreppslig utredning*. Lund: Studentlitteratur.
- Brülde, B. (2008). Folkhälsoarbetets mål I: Den relevanta individvariabeln. *Socialmedicinsk tidskrift*, Vol:85:2, sid 158-166.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. uppl. Malmö: Liber.
- Castell, M. (1996). *The rise of the Network Society: The information Age: Economy, Society, and Culture*. Oxford: Blackwell Publishers, Vol:1, sid 625.
- Cronlund, K. (2003). *Psykologi*. 2. uppl. Stockholm: Bonnier utbildning.
- Dahrendorf, R. (1979). *Life Chances: Approaches to Social and Political Theory*. London: Weidenfeld and Nicolson.
- Diaz, J. A. (1993). *Choosing integration. A theoretical and empirical study of the process of integration of immigrants in Sweden*. Uppsala universitet: Doktorsavhandling, Sociologiska institutet.
- Diaz, J. A. (1996). Invandrarnas integration- några teoretiska och metodologiska utgångspunkter: Vägar in i Sverige. *SOU: Invandrapolitiska kommitténs slutbetänkande*, Vol:55.

- Eide, K. (2012). *Barn på flukt. Psykosocialt arbeid med enslige mindreårige flyktninger*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Eide, K. & Broch, T. (2010). *Enslige mindreårige flyktninger. Kunnskapsstatus og forskningsmessige utfordringer*. Oslo: Regionsenter for barn og unges psykiske helse, region ost og sør, (RBUP).
- Ekblad, S. (2006), Förutsättningar för individens faktiska, verkliga kontroll. *Socialmedicinsk tidskrift*, Vol: 3, sid 189-192.
- Esken, P., Högfeldt, K. & Slonje, K. (2009). *En av folket helt enkelt - om integration i praktiken*. PrevU Rapport 2009:02. Elektronisk: http://nyistockholm.se/wpcontent/uploads/2010/03/Rapporten_En_av_folk_et1.pdf (Hämtad 2016-02-03)
- Folkhälsomyndigheten. (2015, a). *Delaktighet och inflytande i samhället*. Elektronisk: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/delaktighet-och-inflytande-i-samhallet/>. (Hämtad 2016-01-05).
- Folkhälsomyndigheten. (2015, b). *Folkhälsans målområde*. Elektronisk: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/>. (Hämtad 2016-03-20).
- Glaser B. G. (1978). *Theoretical Sensitivity: Advances in the methodology of Grounded Theory*. Mill Valley, CA: Sociology Press.
- Glaser, B. G. (2002). Constructivist grounded theory? *Forum: Qualitative social research*, Vol: 3;3, sid 145.
- Glaser, B. G. (2008). Doing Quantitative Grounded Theory. *Sociology Press*, Vol: 9;2, sid 76.
- Glaser, B. G. & Strauss, A.L. (1967). *Discovery of Grounded Theory- Strategies for Qualitative Research*. The United States of America: Aldine Transaction.
- Guvå, G. & Hylander, I. (2003). *Grundad Teori: Ett Teorigenererande Forskningsperspektiv*. Stockholm: Liber.
- Hartman, J. (2001). *Grundad Teori. Teorigenerering på empirisk grund*. Lund: Studentlitteratur.
- Hessle, M. (2009), *Ensamkommande men inte ensamma: Tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Stockholm: Elanders.
- Kristianstad Kommun. (2015). *Gamlegården*. Elektronisk: <http://www.kristianstad.se/gamlegarden>. (Hämtad 2015- 02- 01).

Kristianstad Kommun. (2016). *Integrationsfrämjande aktivitetskalender*. Elektronisk: <https://calendar.google.com/calendar/embed?src=vardigtmottagande@gmail.com&ctz=Europe/Stockholm&pli=1>. (Hämtad 2016- 02-05).

Kvale, S. (1989). *To Validate is To Question. I S. Issues of validity in Qualitative Research*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lange, A. (2000). *Diskriminering, integration och etniska relationer*. Trelleborg: Berlingskog.

Larsen, A. (2009). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Gleerups utbildning.

Lindencrona, F., Ekblad, S. & Johansson, K. (2005). Integration och folkhälsa – en kunskapsöversikt. *Stockholm: Karolinska Institutet*, Vol:1, sid 1-4.

Lindström, B. & Eriksson, M. (2009). The salutogenic approach to the making of HiAP/healthy public policy: illustrated by a case study. *Global Health Promotion*, Vol: 16;1, sid 17-28.

Luhmann, N. (1996). *Social Systems*. Stanford: Stanford University Press.

Länsstyrelsen. (2016). *Mottagning och samhälle- Kristianstad Kommun*. Elektronisk: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/manniska-och-samhalle/integration/mottagning-och-etablering-av-nyanlanda/kristianstad/Pages/default.aspx>. (Hämtad 2016- 02-01)

Malterud, K. (2014). *Kvalitativa metoder i medicinsk forskning- En introduktion*. 3.uppl. Lund: Studentlitteratur.

Malterud, K. (1998). *Validitet. Kvalitativa metoder i medicinsk forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Migrationsverket. (2015). *Överenskommelser och mottagning*. Elektronisk: <http://www.migrationsverket.se/download/18.20cfdbe014887632b91b6a/1446538667797/overenskommelser+och+mottagande.pdf>. (Hämtad 2016- 01-11).

Mänskliga rättigheter. (2016). *Mänskliga rättigheter*. Elektronisk: <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/flyktingars-rattigheter>. (Hämtad 2016-03-21).

Nationalencyklopedin. (2016). Elektronisk:

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/integration>. (Hämtad: 2016-03-22).

Pellmer, K., Wramner, B. & Wramner, H. (2012), *Grundläggande folkhälsovetenskap*. Upplaga 3:1. Stockholm: Liber.

- Regeringen. (2011). *Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrapolitik till integrationspolitik*. Prop. 1997/98:16. Elektronisk: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/22/71/bbd15e5a.pdf>. (Hämtad 2016-01-05).
- Regeringen. (2011). *Nyanländas etablering i Sverige*. Elektronisk: <http://regeringen.se/sb/d/2279/a/135426>. (Hämtad 2016-03-18).
- Regeringens proposition. (1997/98:16). *Sverige, framtiden och mångfalden - från invandrapolitik till integrationspolitik*. Elektronisk: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/22/71/bbd15e5a.pdf>. (Hämtad: 2016-03-21).
- Scriven, A. (2013). *Hälsoarbete*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research*. 4. uppl. London: British library cataloging in publication data.
- Socialdepartementet. (2002). *Regeringens proposition: Mål för folkhälsan*. Prop. 2002/03:35. Regeringen: Socialdepartementet.
- Socialstyrelsen. (2009). *Folkhälsorapport- Migration och hälsa*. Artikelnr: 2009-126-71. Kap 13; sid 373-390.
- Stevens, G.W.J.M. & Vollebergh, W. A.M. (2008). Mental health in migrant children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, Vol: 49:3, sid. 276-294.
- Södergran, L. (2000). Svensk invandrar- och integrationspolitik: En fråga om jämlikhet, demokrati och mänskliga rättigheter. *Akademiska avhandlingar vid Sociologiska institutionen*. Umeå universitet, Vol: 16, sid. 43-49.
- Thornberg, R. & Forslund Frykedal., K. (2009). *Grundad Teori*. I A Fejes, R Thornberg. Handbok i Kvalitativ Analys. Stockholm: Liber.
- Toivanen, S. & Modin, B. (2011). (Invited Editorial) Social determinants of health at different phases of life. *International Journal of Behavioral Medicine*, Vol: 18, 1, sid. 1-4.
- UNHCR. (2015), *UNHCR skyddar människor på flykt från krig och förföljelse*. Sverige: FN:s flyktingorgan. Elektronisk: <http://sverigeforunhcr.se/unhcrs-arbete>. (Hämtad 2016-01-05)
- Weber, M. (1983). *Ekonomi och samhälle: förståendesociologins grunder. 1, Sociologiska begrepp och definitioner. Ekonomi, samhällsordning och grupper*. Lund: Argos.
- Weber, M. (1987). *Ekonomi och samhälle: förståendesociologins grunder. 3, Politisk sociologi*. Lund: Argos.
- Wernesjö, U. (2014). "Conditional Belonging: Listening to Unaccompanied Young Refugees' Voices" I Digital Comprehensive Summaries of Uppsala Dissertations from the Faculty of Social Sciences. *Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis*. Vol: 93, sid 9-22.
- Wigg, U. (2008). Berättelser om flyktingskap, skolgång och identitet. *Linköpings universitet: Institutionen för beteendevetenskap och lärande*. Vol: 136, sid 135-155.

Ålund, A. (2009). *Kvinnor som nav i föreningslivet: Socialt utanförskap i det multietniska Stockholm*. (Red):Graninger, G. & Knuthammar, C (2009). Samhällsbyggande och integration: frågor om assimilation, mångfald och boende. Linköping: Linköpings universitet.

Öquist, O. (2003). *Systemteori i praktiken: Konsten att lösa problem och uppnå resultat*.3.uppl. Stockholm: Gothia.

Bilaga 1. Intervjuguide-Öppna fasen

Öppningsfrågor:

- Hur gammal var du när du kom till Sverige?
- Hur länge har du varit i Sverige?
- Hur länge sedan var det som du blev svensk medborgare?
- Varför kom-/ flydde du till Sverige?
- Hur kom det sig att det blev just Sverige?

Direkta frågor

Sysselsättning:

- Trivs du i Sverige? Varför/ varför inte?
- Vad är din sysselsättning?
- Vad gör du på fritiden?
- Har du kontakt med svenskar (Med svenskar menar vi i detta fall individer födda i Sverige) i din ålder på jobbet?
  - - I skolan?
  - - På fritiden?
  - - I ditt bostadsområde?
- Är du nöjd med den nivån av kontakt med svenskar i de olika exempelområdena ovan?
- Pratar du/ ni svenska hemma?
  - - På fritiden?
  - - I vilken utsträckning?
- Nämn tre saker du tycker har varit bra med att flytta till Sverige?
- Nämn tre saker du tycker har varit mindre bra med att flytta till Sverige?

Välmående:

- Hur ser dina framtidsplaner ut?
  - Varför?
- Hur såg dina drömmar om framtiden ut när du var yngre?
- Vad motiverar dig?
- Vad är viktigt för dig att må bra?
  - Varför/- Varför inte?
- Vad mår du mindre bra av?
  - Varför/ Varför inte?

Nätverk:

- Fanns det förväntningar om hur umgänges-, familje-, bostads- och familjesituation skulle kunna se ut när du kom till Sverige?
  - På vilket sätt?
  - Varför/- varför inte?
- Hur hade du velat ha det om du fick välja fritt?
- Känner du att din familj hämmar och/eller främjar dina framtidsplaner/ integration?

Indirekta frågor

Flyktingsituationen:

- Hur ser dina tankar och funderingar ut gällande den flyktingsituation som råder i Sverige idag?
  - Vad känner du?
- Vad tycker du att Sverige tänka på gällande flyktingmottagandet?
- Finns det något som du tycker är viktigt och borde fokuseras mer på?
- Något som var speciellt bra i ditt mottagande?
  - Något kommunerna kan göra?
  - Något som ska fokuseras extra mycket på?

Bilaga 2. Intervjuguide- Selektiva fasen

Öppningsfrågor:

- Hur gammal var du när du kom till Sverige?
- Hur länge har du varit i Sverige?
- Hur länge sedan var det som du blev svensk medborgare?
- Varför kom-/ flydde du till Sverige?
- Hur kom det sig att det blev just Sverige?

Direkta frågor

Sysselsättning:

- Trivs du i Sverige? Varför/ varför inte?
- Vad är din sysselsättning?
  - Vilka sysselsättningar har du haft?
- Vad gör du på fritiden?
  - Har dina fritidsaktiviteter alltid sett ut som de gör?
  - Hur utövas dina fritidsaktiviteter, med vem och med vilka?
- Har du kontakt med svenskar (Med svenskar menar vi i detta fall individer födda i Sverige) i din ålder på jobbet?
  - - I skolan?
  - - På fritiden?
  - - I ditt bostadsområde?
  - På vilket sätt?
  - Varför/- Varför inte?
- Är du nöjd med den nivån av kontakt med svenskar i de olika exempelområdena ovan?
- Pratar du/ ni svenska hemma?
  - - På fritiden?
  - - I vilken utsträckning?

- Nämn tre saker du tycker har varit bra med att flytta till Sverige?
- Nämn tre saker du tycker har varit mindre bra med att flytta till Sverige?

Välmående:

- Hur ser dina framtidsplaner ut?
  - Varför?
- Hur såg dina drömmar om framtiden ut när du var yngre?
- Vad motiverar dig?
- Vad är viktigt för dig att må bra?
  - Varför/- Varför inte?

- Vad mår du mindre bra av?
  - Varför/ Varför inte?

Nätverk:

- Fanns det förväntningar om hur umgänges-, familje-, bostads- och familjesituation skulle se ut när du kom till Sverige?
  - På vilket sätt?
  - Varför/- varför inte?
- Hur hade du velat ha det om du fick välja fritt?
- Känner du att din familj hämmar och/eller främjar dina framtidsplaner/ integration?
  - På vilket sätt i så fall?

Indirekta frågor

Flyktingsituationen:

- Hur ser dina tankar och funderingar ut gällande den flyktingsituation som råder i Sverige idag?
  - Vad känner du?
- Vad tycker du att Sverige tänka på gällande flyktingmottagandet?
- Finns det något som du tycker är viktigt och borde fokuseras mer på?
- Något som var speciellt bra i ditt mottagande?
  - Något kommunerna kan göra?
  - Något som ska fokuseras extra mycket på?

Bilaga 3. Informationsbrev

Information om flyktingars subjektiva uppfattning om potential- och kapacitet till delaktighet i det svenska samhället.

Du tillfrågas härmed att delta i en kvalitativ studie som innefattar en djupgående intervju gällande din egen uppfattning och känsla utav integration- samt din förmåga och intryck av att känna delaktighet i det svenska samhället. Du har valts ut, och tillfrågas härmed, som potentiell informant eftersom att vi har upplysts om att vår målgrupp för studien stämmer överens med din bakgrund och livssituation. Du är insatt- och medveten sedan innan om att- och på vilket sätt målgruppen beträffar studien.

Syftet med vår studie är att undersöka och belysa flyktingars subjektiva integration i det svenska samhället.

Vi är två folkhälsovetenskapstudenter från Högskolan Kristianstad som under hösten 2015- våren 2016 ska genomföra vårt examensarbete. Vi har valt att fördjupa oss i frågor rörande flyktingars emotionella upplevelser utav sin syn på framtiden i Sverige. Med utgångspunkt i att Sverige länge varit ett utvecklat välfärdsland har vi förmågan att tillstå stöd och hjälp för människor från krigsdrabbade länder. Detta faktum har lett till stora förändringar i välfärds- och hälsoutvecklingen i Sverige. Med tanke på hur starkt sammankopplade levnadsvanor och välmående är, ligger vårt intresse i att undersöka och belysa flyktingars upplevelse att integreras i det svenska samhället.

Vi betonar vikten av din självbestämmanderätt och beständiga frivillighet att delta och svara på vår undersökning och våra intervjufrågor. Du kan även närhelst du själv känner avbryta under studiens, eller intervjuens, gång utan att behöva förklara eller motivera varför. Vid avhopp faller inga konsekvenser såsom påtryckningar eller påverkningar från vår sida. Det är av största vikt att du känner trygghet i att din identitet inte kommer att rubbas eller spåras i resultatet av studien. Alla personuppgifter vi får ta del utav kommer ges största möjliga konfidentialitet och förvaras på en plats där obehöriga inte kan komma åt uppgifterna. Dina intervju svar kommer att användas som grund för vår studieanalys – och resultat, men de kommer inte att kunna spåras tillbaka till dig på något sätt. Vi vill betona att undersökningsuppgifterna inte under några som helst omständigheter används i andra sammanhang utanför vår studie.

Vår problemformulering, att undersöka och belysa flyktingars subjektiva integration är det som avgjort vilken metod som bäst stödjer den forskning vi avser ska bedrivas. Då vi avser att forska på och få en djupare och bredare förståelse för vad, varför och hur snarare än att forska på mängden eller ge standardiserade mått har resulterat i att vi valt att genomföra en kvalitativ studie. Vidare anser vi en kvalitativ studie vara representativ för vårt syfte då generaliserbarheten inte är intressant, utan en mer utbredd och subjektiv uppfattning i frågan. Kvalitativa metoder används med fördel där en forskningsfråga berör individers känslor och deras tolkning och beskrivning av verkligheten. I och med val av kvalitativ metod kan vi med fördel ändra planeringen efter hur arbetet utvecklas, då analysen är det som ligger i fokus och inte enbart en detaljerad planering. Vår metod, så som den berör dig, är att använda av kvalitativa intervjuer, på cirka 60- 90 minuter, med utgångspunkt i en intervjuguide, vi redan skrivit, som påvisar riktlinjer i intervjufrågorna utifrån studiens syfte. Intervjuguiden innehåller öppna frågor, med utrymme för följdfrågor och resonemang.

Studien kommer att läsas och bedömas av handledare och lärare från Högskolan Kristianstad. Även hela- eller delar av vår klass kommer att få tillgång till den färdiga studien. Vidare hoppas vi även kunna få spridning på vårt färdiga material, så att den kan komma till nytta och läsas av vem helst i samhället som kan tänkas ha användning av studiens analys och resultat. Med det sagt vill vi återigen understryka att deltagandet i studien är helt frivilligt, och det färdiga materialet, som kommer att läsas av utomstående, inte kommer innehålla- eller undanröja något känsligt källmaterial som kan insinuera dina intervju svar.

Medgivande för intervju med verkan enligt ovanstående riktlinjer:

Kristianstad
Datum: 2015-11-25

Michaela Folkesson
0768- 849131
michaelafolkesson@hotmail.se

Nanette Nyström
0733- 426148
nanettenystrom@hotmail.se

Handledare: Oscar Andersson
oscar.andersson@hkr.se

Med vänliga hälsningar,
Michaela Folkesson & Nanette Nyström

Bilaga 4. Samtyckesblankett

Projektets titel: <i>(ifylles av student)</i>	Datum: <i>(ifylles av student)</i>
Namn: <i>(ifylles av student)</i> Mejladress: Handledarens namn:	Studerar vid Högskolan Kristianstad Utbildning:
<p>Jag har muntligen informerats om studien och tagit del av bifogad skriftlig information. Jag är medveten om att mitt deltagande är frivilligt och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.</p>	
<p>Jag lämnar härmed mitt samtycke till att delta i ovanstående undersökning:</p> <p>Datum: .....</p> <p>Deltagarens underskrift: .....</p>	